

วิธีการเล่นตามประเพณี

แสดงที่ท้องสนามหลวง

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๕

ส.ต.ส.

๑๔๗๕

วัน	ตีหนึ่งพ้อง	พ.ธ. เมษ	มาส์เฮย
ขึ้น	ศกสองสี่เศษ	เจ็ดเก้า	
ปี	ชวดช่วยชูเดช	เตนเต	ท่านนา
ใหม่	มันท่านปราตเศรั	สยส้วนเริงเกษม	โสตติเนอญ

สารบาญ

การเล่นกีฬาพื้นเมือง

ตามประเพณีนิยม

		หน้า
คำนำ	พระยาวิเศษศุภวัตร	ก
กาปักไข่	นายครอง ทินบาล	๑
ขี้ม้าชิงเมือง	ขุนชาญกรุณกิจ	๖
ขี้ม้าส่งเมือง	นายครอง ทินบาล	๘
ชักกะเย่อ	พระยาวิเศษศุภวัตร	๑๕
ช่วงชัย	หลวงประสิทธิ์อินทเวท	๑๘
	ร.ท. ยิง สีมานนท์	๒๘
ดึงหนวด	หลวงประสิทธิ์อินทเวท	๓๑
ดันไม้	พระยาวิเศษศุภวัตร	๓๔
ตีไก่	พระยาวิเศษศุภวัตร	๓๕

ดัจจับ	นายครอง ทินบาล	๓๗
ดัจจับ	นายผิว นิมศุขของ	๔๒
เตย	นายทอง เอกบุคัย	๔๕
ต้อยเต	ขุนชำนาญกรณกิจ	๕๔
บัตตาดีหลัก	นายกายสรวาย ชันอุดม	๕๖
โพงพาง	นายแก้ว ปฤชาบุตร	๖๐
มวยทะเล	พระยาวิเศษศุภวัตร	๖๒
ไม้หึ่ง	หลวงประสิทธิ์นนทเวท	๖๕
โมรา	นายทวี ปวระฤทธิ	๗๐
มอญซ่อนผ้า	นายครอง ทินบาล	๘๑
แย้ลงรู	นายเจริญ สายัณห์วัฒน์	๘๔
ถึงชิงหลัก	นายครอง ทินบาล	๘๗
วังบวย	พระยาวิเศษศุภวัตร	๙๐
สระบ้ำรำ	นายผล ผลาสินธุ์	๙๒
เสือกินวัว	ขุนชำนาญกรณกิจ	๑๐๑

ก

		หน้า
เสือข้ามห้วย	พ. บ้านส้มเค็ง	๑๐๔
เสือตกถึง	นายครอง กินบาล	๑๐๘
อู่มหมูเข้าเต้า	หลวงประสิทธิ์อินทเวท	๑๑๒

กำหนดวันและเวลาการเล่นตามประเพณี ๑๑๓

คำนำ

ตามที่นายนาวตรี หลวงธำรงนาवासวัสดิ์ ร.น.
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และประธาน
กรรมการอำนวยการขึ้นธงขี้นใหม่ พ.ศ. ๒๔๗๗—
๒๔๗๘ ได้แสดงถึงหลักการ ในอันที่ได้จัดให้มี
การขึ้นธงขี้นใหม่ขึ้นในคราวที่แล้วมา ก็เพราะเห็น
ว่านานาชาติ มีฝรั่ง แชก และจีนเป็นต้น ต่าง
มีงานขึ้นธงขี้นใหม่ เป็นประเพณีของชาติอยู่
ด้วยกันทั้งสิ้น สำหรับชาวสยามเราก็มีประเพณี
งานขึ้นธงขี้นใหม่เช่นเดียวกันนี้มาแต่โบราณกาล
เหมือนกัน หากแต่คนชั้นหลัง ๆ ชักจะน้อย ๆ
กันเสีย ประเพณีอันดีงามนี้จึงได้ค่อย ๆ สูญ
หายไป เมื่อมาระลึกว่าประเพณีย่อมเป็นขวัญ
ของชาติ ทั้งเป็นทางที่จะสมัครสมานความ
สามัคคีในระหว่างชาวไทยด้วยกันเป็นอย่างดี จึง

ได้คิดให้มีการฟื้นฟูการรื่นเริงปีใหม่ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อต้น พ.ศ. ๒๔๗๗

ความมุ่งหมายอันสำคัญยิ่งในการที่จะจัดให้มีการฟื้นฟูขึ้น ก็เพื่อประสงค์ให้การเดินตามประเพณี (ซึ่งข้าพเจ้าขอเรียกว่ากีฬาพื้นเมือง) ได้กลับมีชีวิตคงคั่นขึ้นมาอีก และแพร่หลายออกไป จนกลายเป็นการเล่นตามตะแวกบ้านทั่วไปทั้งในพระมหานครและหัวเมืองชนบท แต่เนื่องด้วยงานฟื้นฟูนี้เป็นงานใหญ่ จะทำให้สำเร็จโดยรวดเร็วนั้นย่อมทำไม่ได้ ฉะนั้นจึงได้วางรูปให้ค่อยดำเนินไปเป็นขั้นๆ ในงานรื่นเริงเมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๔๗๗ กรรมการชุดนั้นได้ร้องขอความช่วยเหลือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดต่างๆ และท่านผู้มีชื่อต่างๆ ให้เลือกสรรเอาการเล่นต่างๆ ซึ่งเป็นประเพณีอยู่ณจังหวัดนั้นๆ แต่จะเพาะสิ่งที่เหมาะสมกับกาลเทศะ มาแสดง

ก

ให้ดู เพื่อเป็นแบบอย่างในการที่จะถ่ายเอาไว้
ตามความนิยมแห่งท้องถิ่น สำหรับงานชั้นปีใหม่
นี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการให้เขียนขึ้นอีก
ชั้นหนึ่งตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๘ เพื่อการบรรลุถึงจุด
มุ่งหมายเร็วขึ้น กล่าวคือแทนที่จะจัดให้มีผู้มา
แสดงการเล่นต่าง ๆ ตามประเพณีอย่างที่ได้ทำ
มาแล้ว ได้เปลี่ยนรูปเป็นจัดหาสถานที่และ
เครื่องมือในการเล่นให้ไว้อย่างครบครัน พร้อม
ด้วยจัดเจ้าหน้าที่สำหรับให้ความสะดวกและช่วย
เหลือทุกประการ เพื่อเปิดโอกาสให้ท่านทั้งหลาย
มาแสดงร่วมกันได้ นอกจากนี้ยังให้มีเจ้าหน้าที่
สำหรับอธิบายวิธีการเล่น และแจกจ่ายหนังสือ
แนะนำวิธีเล่นชนิดต่าง ๆ ดังซึ่งท่านได้รับ
และอ่านอยู่บัดนี้

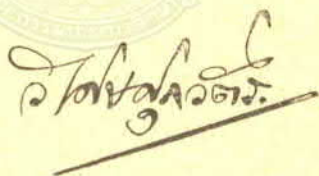
สำหรับการเริ่มเรีงสกลใหม่นี้ ประธาน ๆ ได้
มอบหมายให้ ข้าพเจ้าจัดการเล่นตามประเพณี

ซึ่งท่านต้องการให้พันธุ์ โดยมีการเล่นให้มากที่สุดที่จะทำได้ เพื่อความแพร่หลาย

เพื่อให้งานแผนกนี้ได้รับผลดีที่สุด ท่านข้าหลวงประจำจังหวัดพระนครและธนบุรี ได้กรุณาพูดในที่ประชุม นายอำเภอ กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน แห่งพระนครและธนบุรี ในคราวแจกรางวัล ผู้ทำความดีความชอบของท้องที่ต่าง ๆ ท่านช่วยชี้แจงให้ทราบถึงจุดประสงค์ของงาน และขอเชิญท่านเหล่านั้นให้ร่วมในงาน ให้จัดส่งผู้เล่นเพื่อทำตนเป็นผู้นำสำรองไว้ด้วย

เพื่อให้ท่านทั้งปวงซึ่งยังใหม่ต่อกีฬาพื้นเมือง และยังไม่ทราบว่า จะจัดให้เขา เล่น กันอย่างไร ข้าพเจ้าจึง ได้ขออนุมัติ ต่อที่ประชุม กรรมการ อำนวยการ จัดการพิมพ์วิธีการเล่นอีกครั้งหนึ่ง วิธีการเล่นนี้เรียบเรียงโดยท่านผู้ที่เคยรู้เคยเห็น ซึ่งได้กรุณาช่วยเรียบเรียงขึ้น เมื่อปลาย พ.ศ.

๒๔๗๗ และส่งมาให้อีกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ การ
เรียบเรียงนี้ผู้เรียบเรียงได้เขียนขึ้นเองโดยหวัง
ให้ดีที่สุดที่จะทำได้ ปราศจากตำรับตำราใด ๆ
ฉะนั้นย่อมต้องมีการขาดตกบกพร่องเป็นธรรมดา
เหตุนี้ขอท่านทั้งหลายจงให้อภัยแก่ผู้เรียบเรียง
ผู้ซึ่งมีเจตนาดี และขอให้ถือเสียว่าเรามาช่วยกัน
ฟื้นฟูการเล่นตามประเพณีนิยม ที่เราได้ละเลย
กันมา (ตามที่ท่านประธานงานรื่นเริงปีใหม่ได้
กล่าวแล้ว) ให้เข้าสู่สถานะดีเท่าเดิม เท่าที่เรา
ท่านจะช่วยกันทำได้ ให้กลายเป็นประเพณี
ของชาติสืบไป

โรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ธนบุรี

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๘

กาฬไช

โดย

นายครอง ทินบาล

๑. ผู้เล่น ไม่กำหนดจำนวน ยิ่งมากเท่าใดก็
ยิ่งนำความครึกครื้นมาสู่ได้มาก การเล่น
ชนิดนี้เล่นได้ทั้งชายและหญิง
๒. เครื่องเล่น เอาปูนขาวโรยเป็นวงกลมใหญ่
๑ วง ขนาดใหญ่เท่าใด จำนวนผู้เล่น
เป็นปริมาณ ผู้เล่นมีวัตถุหรือสิ่งใดใดพอ
แบ่งกันได้ถนัด สมมุติว่าเป็นไข่กา ส่วน
ผู้จะต้องเป็นกานั้น ไม่ต้องมี
๓. สถานที่เล่น จัดเป็นที่ว่างขนาดกว้างยาว
จำนวนผู้เล่นเป็นปริมาณ เมื่อเอาปูนขาว

โรยเป็นวงกลมแล้วให้มีเนื้อที่เหลืออยู่พอ
ที่ผู้เล่นจะหยิบหลักกัน ได้ สะ ดวก คล่อง
แคล่ว

๔. วิธีเล่น คันที่ ๑ ให้ผู้เล่นทั้งหมดจับไม้สั้น
ไม้ยาว ผู้ที่ได้ไม้สั้นที่สุดเป็นกา รวม
รวมเอาไข่กา (วัดจากผู้เล่น) ทั้งหมด
ไปกระจายไว้ในวงปูนขาว แล้วคอยเฝ้า
มิให้ผู้หนึ่งผู้ใดแย่งไปได้ และจะออกไป
พนวงไม่ได้ กับจะต้องนัดหมายกันก่อนว่า
เขตต์ที่ซ่อนไข่กาอยู่บริเวณใด

คันที่ ๒ ผู้เล่นนอกนั้นแยกกันอยู่
รอบๆ เพื่อกอยแย่งไข่กา ผู้แย่งไข่ต้อง
ช่วยกันล่อกา เพื่อหาโอกาสให้พวกของตน
เข้าหยิบไข่ไปได้ คนหนึ่ง ๆ ครั้งหนึ่งจะ
หยิบไข่กี่ฟองก็ได้ แต่ต้องระวังอย่าให้
กาถูกตน ถ้ากาแตะต้องถูกผู้ใด ผู้นั้น

ต้องเป็นกาแทน และให้ผู้แย่งกันไข่ที่
แย่งมาได้ให้กับกาตัวใหม่ไป แล้วตั้งต้น
แย่งกันไปใหม่

คนที่ ๓ ถ้าผู้แย่งสามารถแย่งไข่ได้
จนหมด ต้องช่วยกันปิดตากา แล้วผู้
หนึ่ง ผู้ใดในพวกแย่งนำไข่กา ไปซ่อนใน
เขตต์ที่หนึ่งที่ได้ ตามที่ได้ตกลงกันไว้
ครั้นซ่อนเสร็จแล้วจึงเปิดตากา แล้วให้กา
เที่ยวหาไข่ ระหว่างที่กากำลังหาไข่อยู่นั้น
ผู้แย่งทั้งหมดต้องคอยมาอยู่ให้ใกล้ ๆ กา
พูดหลอกบ้าง ล้อบ้าง เพื่อให้กาค้นหา
เจอไป

คนที่ ๔ สมมุติว่ากาพยายามหาไข่
จนทั่วแล้วไม่พบ ให้บอกว่ายอมแพ้ ดังนั้น
ผู้แย่งทั้งหมดต้องมาช่วยกันจูงหูจูงหางกา
ไปยังที่ซ่อนไข่ แต่ต้องระวังวิ่งกลับเข้า

มาในวงเสียทั้งหมด มิฉะนั้นแล้วถ้ากา
หีบไข่ว้างถูกผู้ใดผู้นั้นจะต้องเป็นกาแทน
ถ้ากาหีบไข่ว้างไปใครไม่ถูกตนก็ต้องเป็น
กาอีก สมมุติว่ากาหาไข่ว่าง ก็หีบไข่ว่าง
ไปผู้แย้ง ถ้าถูกผู้ใดผู้นั้นต้องเป็นกา
ถ้าไม่ถูกผู้ใดตนก็ต้องเป็นกาอีก ให้นำ
ไข่ว่างทั้งหมดมาไว้ในวงปูนขาวแล้วตั้งต้นแย้ง
กันไปใหม่

คนที่ ๕ ถ้าผู้ที่เป็นกาถูกเขาแย้งไข่ว่าง
ไปได้หมดถึง ๓ ครั้งซ้อน ๆ กัน และ
พยายามให้ผู้อื่นเป็นกาแทนตนไม่ได้ จะ
ต้องถูกปรับให้นอนลง แล้วพวกผู้แย้ง
ช่วยกันหามไปวางไว้ในระยะห่างจากวงราว
๑๐ วา ผู้เป็นกาจะต้องลุกขึ้นวิ่งไล่จับให้
ถูกคนหนึ่งคนใดที่วิ่งหนี ถ้าเขาวิ่งหนีเข้า
วงไปได้เสียก่อน ตนก็ต้องถูกเป็นกาตาม

เดิม ถ้าถูกต้องผู้ใดผู้หนึ่งต้องเป็นกาแทน

๕. ข้อควรระวังในการเล่น ๑. กากะออกไป

พื้นวงไม่ได้ อย่างน้อยต้องมีมือหรือเท้าอยู่ในวงข้างหนึ่ง ถ้ากากะออกไปนอกวงจะต้องถูกปรับ เสมือนว่าเขาแย่งไขไปได้หมดแล้ว

๒. การแตะต้อง^ขเนื้อตัว ควรทำกันแต่พอเป็นพิธี อย่าให้เป็นการจริง ๆ จัง ๆ จนถึงกับเจ็บปวด

๓. การจูงหูจูงหางหรือการหามกา เป็นการปรับโทษกาในการที่ไม่สามารถ อย่ากระทำกันจนเป็นการรุนแรงเกินไป

๖. ประโยชน์ของการเล่น กล่าวโดยย่อมีดังนี้

๑. เพื่อฝึกหัดให้ผู้เล่นมีความว่องไว
๒. เพื่อฝึกหัดให้ผู้เล่นมีความไหวพริบ
๓. เพื่อฝึกหัดให้ผู้เล่นมีมานะอดทน

ขมาชิงเมือง

โดย

ขุนชาญครุณกิจ

๑. เครื่องใช้ คือ ใช้ผ้าหรือแพรสีชมพูและสีเขียว หรือจะเป็นสีอะไรก็ได้ แต่อย่าให้คล้ายคลึงกัน เพื่อจะได้จำง่ายในเวลาเล่น
๒. จำนวนผู้เล่น คือ คนใหญ่ๆ สัก ๑๒ หรือ ๑๘ คน สำหรับเป็นม้า ถ้าผู้เป็นม้าม้าหัวม้าใส่ด้วยยิ่งดี คนเล็ก ๆ เท่ากับจำนวนคนใหญ่ ๆ สำหรับเป็นคนขี่
๓. วิธีเล่น แบ่งพวกใหญ่ที่เป็นม้าและพวกเล็กที่เป็นคนขี่ ออก เป็นอย่างละ ๒ พวกเท่า ๆ กัน พวกหนึ่ง ๆ นั้นต้องมีทั้งม้าทั้งคนขี่ครบ

ผู้ที่เป็นม้านั้นถ้ามีหัวม้าก็ให้สวม ถ้าไม่มี
 ก็ไม่ต้อง ส่วนผู้ที่เป็นคนขี่ให้ใช้แพรสีหรือ
 ผ้าอย่างข้อ ๑ โปกสีระพวกละสี ฝ่ายหนึ่ง
 จะโปกเป็นพะม่า; อีกฝ่ายหนึ่งจะโปกเป็น
 มอญหรือลาวก็ได้ ส่วนพวกใหญ่ที่เป็นม้า
 นั้น ต้องคอยให้พวกเล็กที่เป็นคนขี่ ฟัน
 ที่ ๆ เล่นนั้นให้จัดเส้นเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า
 แล้วเขียนรูป เมืองสำหรับ อยู่ พวก ละเมือง
 พอเวลาเล่นให้ต่าง ฝ่ายต่าง ขี่ม้า เข้าต่อสู้กัน
 คือให้คนขี่คอยแย่งผ้าที่โปกสีระของฝ่าย
 ที่เป็นข้าศึก ถ้าผ้าหรือแพรที่โปกสีระของ
 ฝ่ายใดหลุดจากสีระ ทั้งคนทั้งม้าในคุ่มนั้น
 จะต้องออกไปจากสนามเล่นทันที ส่วนผู้
 เหลือกก็ให้ต่อสู้กันไปจนกว่าจะหมด ถ้าฝ่าย
 ใดมีผ้าโปกสีระอยู่ ฝ่ายนั้นเป็นผู้ชนะ

คือชิงเมืองได้ ส่วนผู้ที่ฝ่าฝืนโทษจะหลุด
หมดทุกคน ฝ่ายนั้นเป็นผู้แพ้ต้องเสียเมือง
ให้แก่ข้าศึกไป วิธีจะชนะหรือแพ้สำคัญ
อยู่ที่ไหวพริบของคนที่เป็นมาในเวลาที่ยี่สิบ
อย่างตะลุมบอน

๔. ความมุ่งหมาย เพื่อเอาแพ้และชนะกัน
๕. ประโยชน์ ออกกำลัง หัดมือและตาให้ไว
หัดไหวพริบ หัดใช้ความอดทนเพื่อความ
สามัคคี

ขี่ม้าส่งเมือง

โดย

นายครอง ทินบาล

๑. ผู้เล่น ไม่กำหนดจำนวน ผู้เล่นมีจำนวน
น้อยการเล่นไม่สนุก แต่ถ้ามากเกินไปกว่า
จะแพ้หรือชนะก็กินเวลานาน การเล่น
ชนิดนี้เหมาะสำหรับชาย เพราะฝ่ายชนะ
จะต้องขึ้นขี่หลังฝ่ายแพ้
๒. สถานที่สำหรับเล่น ไม่จำกัดความกว้างยาว
สุดแต่ผู้เล่นมากหรือน้อยเป็นปริมาณ
๓. วิธีเล่น กันที่ ๑ จะต้องเลือกผู้หนึ่งผู้ใดที่
พอไว้วางใจได้คนหนึ่ง เป็นคนกลาง(สำหรับ
งานนี้ควรเป็นกรรมการ) แล้วแบ่งผู้เล่น
ออกเป็น ๒ ฝ่ายเท่า ๆ กัน ฝ่ายหนึ่งเป็น

ฝ่ายกระซิบ อีกฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายทาย แล้ว
ให้ทั้งสองฝ่ายแยกไปยืนอยู่ฝ่ายละด้านของ
สถานที่ ส่วนคนกลางยืนอยู่ระหว่างกลาง
ห่างพวกทั้งสองมีระยะเท่ากัน

ในฝ่ายหนึ่ง ๆ ให้ผู้เล่น ตกลงกันเลือก
หัวหน้าคนหนึ่ง หัวหน้าต้องเป็นผู้ฉลาด
และไหวพริบดีรู้จักทายใจผู้อื่นได้ถูกมากกว่า
ผิด และเป็นผู้ที่รู้จักข้อสิ่งต่าง ๆ แปลก ๆ

คนที่ ๒ คนกลางเรียกหัวหน้าทั้งสอง
ฝ่ายซึ่งได้ตั้งแล้วนั้นมาโยนหัวโยนก้อย ถูก
ฝ่ายใดฝ่ายนั้นชนะ ได้เป็นฝ่ายผู้กระซิบ
ก่อน อีกฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายทาย คนกลาง
จะต้องให้ หัวหน้า ๒ ฝ่าย นั้น ตกลงกันเสีย
ก่อนว่าจะกระซิบเรื่องอะไร เช่น นาม
จังหวัด, นามดอกไม้อ, นามนก, นามขนม,
ฯลฯ นามใดนามหนึ่ง

ในที่นี้ สมมุติว่าหัวหน้าตกลงกันว่าจะ
กระชับ “นามจังหวัดในประเทศไทย”
หัวหน้าก็กลับไปบอกพวกของตน ตามที่
ได้ตกลงกันไว้

ขั้นที่ ๓ ฝ่ายกระชับ คือฝ่ายที่ชนะ
การโยนหัวโยนก้อย ให้คนใดคนหนึ่งพวก
ของตนวิ่งมากระชับนามจังหวัดแก่คนกลาง
สมมุติว่าฝ่ายกระชับได้กระชับว่า จังหวัด
นครปฐมแก่คนกลาง คนกลางต้องพิจารณา
ว่า นามจังหวัดนั้นเป็นการถูกต้องกับที่
หัวหน้าได้ตกลงกันไว้และจะมีปัญหาโต้เถียง
กันต่อไปหรือไม่ โดยเฉพะข้อสมมุตินี้
ถูกต้อง และ ไม่มีปัญหาที่สั่ง ให้ คน กระชับ
กลับที่ได้

ขั้นที่ ๔ ให้ฝ่ายทาส่งผู้เล่่นมาคนหนึ่ง
วิ่งมากระชับถามคนกลางว่า นามจังหวัด

ที่ฝ่ายโน้นมากระซิบไว้เป็นนามจังหวัด (ระบุนามจังหวัด) ไซ้หรือไม่ ถ้าผิดคนกลางก็บอกว่าไม่ใช่ แล้วให้ผู้นั้นวิ่งกลับไปที่คนอื่นจึงวิ่งมาทนายใหม่ ผลัดกันมาทนายทีละคน ๆ จนหมดคน ถ้าสมมุติว่าฝ่ายทนาย ๆ ว่า “จังหวัดนครปฐม” คนกลางก็ร้องดัง ๆ ว่า ถูกแล้ว เป็นอันว่าฝ่ายทนายเป็นฝ่ายชนะนะ แต่ถ้าฝ่ายทนายได้ทนายจนทั่วคนแล้วไม่ถูกเลย เป็นอันว่าฝ่ายกระซิบเป็นผู้ชนะ

คนที่ ๕ ถ้าฝ่ายใดแพ้จะต้องถูกปรับโดยไปปรับฝ่ายชนะให้ขึ้นขี่หลังมาจนถึงที่ตั้งของตน แล้วกลับไปส่งจนถึงที่เดิมของฝ่ายชนะ

นับว่าเป็นเสรีวิธีเล่น แต่ถ้าผู้เล่นยังสมัครใจจะเล่น ต่อ ไปก็ ดำเนิน การ อย่างที่

กล่าวแล้ว ตั้งต้นเล่นไปใหม่

ตามที่ได้แนะนำมาแล้วนี้ เป็นวิธีเล่น
อย่างธรรมดา ถ้าผู้เล่นจะพลิกแพลงเชิง
เล่นต่อไปอีกก็ได้ เช่นข้อกำหนดวิธีทาย
จะให้ทายคนละ ๒ เที้ยวหรือ ๓ เที้ยวก็ได้
หรือให้ทายจนครบคนแล้วไม่ถูกเลย จะ
เปลี่ยนให้ฝ่ายทายส่งคนใดคนหนึ่งมากระชับ
บ้าง และฝ่ายกระชับในครั้งแรกเปลี่ยน
ตัวกันออกมาทาย ถ้าผลัดกันแพ้ชนะ
ฝ่ายละครึ่งนับว่าเสมอกันไป แต่ถ้าแพ้
ถึง ๒ ครั้งติดกัน จึงจะนับว่าแพ้ได้ ตั้งขึ้น
เป็นต้น

๔. ข้อที่ควรระวังในการเล่น ๑. ฝ่ายกระชับ
จะต้องตกลงระหว่างพวกกันเองเสียก่อนว่า
จะกระชับอะไร เพื่อให้รู้กัน ในระหว่างพวก
ของตน

๒. ฝ่ายทาย จะต้องตกลงระหว่างพวก
กันเองว่าจะทายว่าอะไร เพื่อมิให้ทายซ้ำ
กัน เพราะตามธรรมดาคนหนึ่งทายได้โดย
มีกำหนดในคราวหนึ่งได้เที่ยวเดียว

๓. คนกลางต้องระวังอย่าให้ผู้เล่นฝ่าย
ที่ทายแล้วกลับออกมาทายอีกในคราวเดียว
กัน เว้นแต่จะตกลงให้ผู้เล่นออกมาทาย
ได้มากกว่า ๑ เที่ยวขึ้นไป กล่าวโดยย่อ
มีดังนี้

๕. ประโยชน์ของการเล่น ๑. เพื่อฝึกหัดให้
ผู้เล่นฉลาดไหวพริบรู้จักคิดทายใจผู้อื่น
๒. เพื่อฝึกหัดให้ผู้เล่นรู้จักคิดค้นหาสิ่ง
ต่าง ๆ แปลก ๆ
๓. เพื่อฝึกหัดให้ผู้เล่นรู้จักเลือกคนให้
เหมาะแก่หน้าที่
๔. เพื่อฝึกหัดให้ผู้เล่นรู้จักขะระเมียบ
หรือวินัย

ชักคะเย่อ

โดย

พระยาวิเศษสุภวัตร

การเล่นชักคะเย่อ เป็นกีฬาพื้นเมืองของเรา
มาแต่โบราณกาล จุดประสงค์ของกีฬา
ชนิดนี้ เป็นการ ปลูก ความสามัคคีของหมู่และ
คณะเป็นอย่างดี จะชนะหรือแพ้อยู่ที่การรวม
กำลังเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน แม้คนน้อยถ้า
พร้อมเพรียงกันดี ก็อาจสู้คนมาก ๆ ได้ เวลา
ตรุษหรือสงกรานต์ตามชนบท เมื่อต่างได้ทำบุญ
ตักบาตรเสร็จแล้ว ก็มีจะมีอะไร
เล่นกันสนุกสนาน การเล่นที่ง่ายและเล่นกัน
ได้มากไม่จำกัดคน ไม่มีอะไรดีกว่าชักคะเย่อ
ฉะนั้นเขามักจะมีเชือกเส้นใหญ่วางไว้ ๑ ขด ครั้ง
แรกก็มีคนได้ก้างละ ๒-๓ คน ภายหลังเด็กที่จะ

แพ็กเรียกพวกเข้าช่วย ต่อมาไม่ช้าก็มีข้างละ
หลาย ๆ คน แม้ผู้ใหญ่ทั้งหญิงทั้งชายก็ลงมือ
เล่นด้วยเพิ่มเข้าทุกทีๆ ในที่สุดเมื่อเหนื่อยกัน
เข้าก็หยุดพักกันเสียที แล้วก็ตั้งกันใหม่ เช่นนี้
หลายครั้งหลายครา ไม่มีพิธีรีตองหรือระเบียบ
อันใด ใครมีแรงเท่าใดก็ออกแรงไปเท่านั้น
แต่เมื่อทางกระทรวงธรรมการเห็นเป็นกัฬาทัด
จึงวางกติกาไว้ดังต่อไปนี้ :-

(๑) ผู้เข้าแข่งขันพวกละสิบคน

(๒) เชือกที่ใช้ต้องยาวพอ กึงกลางเชือก
พันด้วยแถบแดง ห่างจากกึงกลางข้างละ ๒
เมตร พันด้วยแถบแดงเช่นเดียวกัน เพื่อเป็น
เครื่องหมายเขตต์แดน ถัดจากเครื่องหมาย
เขตต์แดนไปพอควร เป็นที่ผู้แข่งขันจะจับเชือก
เพื่อดึง

(๓) ขีดเส้นกลางบนพื้นดินด้วยปูนขาวขวาง

ห่างจากเส้นกลางข้างละ ๒ เมตร ให้ขีดเส้นแดน
ขนานกับเส้นกลาง เมื่อจะเริ่มแข่งขัน เชือก
นั้นจะต้องตั้งให้ตึง และกลางเชือกต้องอยู่
ตรงเส้นกลาง ผู้ที่เข้าแข่งขันจะต้องยืนและ
จับเชือกนอกเส้นแดนทั้ง ๒ พวกในระหว่างที่ตึง

(๔) เชือกจะต้องไม่มีปุ่มปม คนทำยใช้
เชือกพันพุงได้ เวลาตึงห้ามส่วนหนึ่งส่วนใด
ถูกพื้นดินนอกจากเท้าทั้งสอง

(๕) ต้องมีผู้ตัดสิน ๑ คน ผู้ช่วยผู้ตัดสิน
ข้างละคน เพื่อช่วยดูแลผู้แข่งขันให้ปฏิบัติ
ถูกต้องตามกติกา

(๖) การแพ้การชนะ

ก. เมื่อพวกหนึ่งดึงเอาแถบแดงของ
อีกพวกหนึ่งเข้ามาในเขตต์แดนของตนได้ เป็น
ฝ่ายชนะ

ข. เมื่อเท้าของอีกฝ่ายหนึ่งจะเป็นคนใดก็ได้ ถ้าเส้นกลางเข้าไป ฝ่ายใดเข้ามาเป็นฝ่ายชนะ

ค. เมื่อถึงกันแล้วทั้งสองฝ่ายต่างก็ปล่อยเชือกโดยไม่เข้าแดนซึ่งกันและกัน การดึงคราวนั้นไม่นับแพ้ชนะ

(๗) ยอมอนุญาตให้ผู้ให้จังหวะข้างละ ๑ คน

(๘) ต้องถอดรองเท้าทุกคน ถ้าสวมต้องสวมทุกคน

(๙) ก่อนดึงต้องโยนหัวโยน ก้อยเลือกที่ต้องดึงชนะ ๒ ใน ๓ ครั้ง เมื่อชนะ ๒ ครั้งติด ๆ กันไม่ต้องดึงครั้งที่ ๓

(๑๐) อาณัติสัญญาณเวลาดึง ผู้ปล่อยจะบอกว่า “เตรียมตัว” “ระวังดึง”

ช่วงชัย

โดย

หลวงประสิทธิ์นันทเวท

กีฬาแผนโบราณเช่นช่วงชัย เป็นการเล่นที่ยังไม่มีกติกาวางไว้เป็นหลักถานแบบอย่าง เพราะฉะนั้นวิธีเล่นจึงอาจผิดแปลกกันไปได้ในตำบลหนึ่งหรือจังหวัดหนึ่ง

การเล่นช่วงชัยนี้ เป็นการเล่นชนิดชิงความชนะเสมอ มีฝ่ายตั้งรับและฝ่ายมารุก ประกอบด้วยอาวุธยาวอาวุธสั้นทั้ง ๒ ประการ แต่ผลของการแพ้ชนะก็คือการผูกมิตรภาพในระหว่างญาติมิตร
เครื่องใช้

๑. สนามเล่นคือสนามหญ้าเป็นดีที่สุด ซึ่งควรมีกว้างยาวอย่างน้อยด้านละ ๑๕ ถึง ๒๐ เมตร

๒. ลูกยางชนิดลูกเตนนีสปอกสักหลาดชั้นนอกออกเสีย ๕-๖ ลูก จะใช้ลูกยางชนิดเบาและบางขนาดเดียวกันก็ได้

๓. โรยปูนขาวเป็นวงกลมในสนามที่เล่น ให้มีรัศมีอย่างมาก ๒ เมตร

จำนวนผู้เล่น

๑. มีจำนวนผู้เล่นเป็นคู่ ๆ ในพื้นที่กำหนดให้ ๘ คน แบ่งเป็น ๒ ฝ่าย ๆ ละ ๔ คน ลูกยางอย่างมาก ๔ ลูก

วิธีเล่น

๑. สมมุติให้ฝ่ายหนึ่งใน ๔ คนนั้นเป็นฝ่ายรับหรือฝ่ายรักษา ตั้งอยู่ภายในวงกลมที่กำหนดให้ (ซึ่งเรียกว่าบ้านหรือเมือง) มีลูกยาง ๔ ลูกเป็นอาวุธยาว (สั้น)

๒. อีกฝ่ายหนึ่งในจำนวน ๔ คน เป็นกองโจร

หรือฝ่ายรุก มีอาวุธสั้น (มือ สมมุติว่าดาบ) ตั้ง
อยู่ภายนอกกรอบ ๆ วง

๓. ตั้งต้นด้วยวิธีเสียด้านใดจะเป็นฝ่ายรุก
และฝ่ายรับ (โยนหัวโยนก้อย)

๔. ฝ่ายรับมีหน้าที่ป้องกันรักษากัน (วง
กลม) และปา, กราดด้วยลูกยางมิให้ฝ่ายรุก
ล่วงล้ำเข้ามาในวงได้ ถ้าปาถูกฝ่ายรุกคนใด
คนหนึ่ง ฝ่ายรุกทั้งหมดต้องยอมแพ้

๕. ถ้าฝ่ายรับปาผิด ฝ่ายรุกก็ยึดลูกยางนั้น
ไว้ และอาจใช้ปาฝ่ายรับได้ ในเมื่อฝ่ายรับ
ก้าวเกินออกมานอกวง (หรือพ้นก็ได้)

๖. ถ้าฝ่ายรับปาลูกยางไปหมดโดยมิได้ถูก
ต้องฝ่ายรุก เป็นอันว่าฝ่ายรับสั้นอาวุธยาว ยัง
คงมีแต่อาวุธสั้นคือมือ คอยระวังฝ่ายรุกจะพา
กันระดมมาเข้าวง ฉะนั้นฝ่ายรับต้องคอยระวัง
พนักผู้ที่จะลูกล้ำเข้ามา ถ้าพนักถูกฝ่ายรุกก่อน

เขี้ยวฝ่ายรุกทั้งหมดต้องยอมแพ้

๗. ถ้าฝ่ายรุกเขี้ยวได้ทั้งหมดโดยปราศจาก
ถูกฟัน ฝ่ายรับเป็นแพ้

๘. แพ้ ในที่นี้หมายความว่า ยอมให้อีก
ฝ่ายหนึ่งชนะหลัง การชี้ๆ กันเป็นคู่ๆ ยื่น ๔ เสา
ริมขอบรอบวงกลม

๙. ฝ่ายได้ชี้ ๒ คนใน ๔ คนนี้ มีลูกยาง
ถือไปด้วยคนละลูก แล้วโยนให้พวกเดียวกัน
ซึ่งชี้หลังเขาอยู่ตรงข้ามนั้นรับ โยนรับกันกลับ
ไปกลับมาอยู่ดังนี้ จนกว่าจะรับพลาดลูกยาง
ตกดิน

๑๐. เมื่อลูกยางตกดิน ฝ่ายชี้จะต้องรับลง
จากหลังหนีออกนอกวงไปโดยเร็ว และไปเป็น
ฝ่ายรุกต่อไป ส่วนฝ่ายถูกชี้ต้องรับฉวยลูกยาง
ใกล้ๆ มีระดมปาฝ่ายหนีโดยด่วน หากไม่เขา
จะหนีไปไกลเสียหมด

๑๑. ฝ่ายใดได้ชี้ และเมื่อโยนรับลูกยางจนพลาดตกดินแล้ว ต้องออกเป็นฝ่ายรุก ส่วนฝ่ายถูกชี้ต้องอยู่ในวงเป็นฝ่ายรับ เป็นอยู่ดังนี้เสมอตลอดเวลา

เล่นหักกลในเชิงกล่น

เล่นหักกลและอุปายในการเล่นช่วงชัยนี้ มีมากมายหลายอย่าง แต่เมื่อลงมือเล่นพอเกิดความชำนาญแล้ว จะมองเห็นชั้นเชิงสำหรับล่อหลอกเพื่อหาโอกาสเอาชนะได้โดยไม่ยากลำบากนัก ในที่นี้จะชี้แจงไว้บ้างสัก ๒-๓ ข้อพอเป็นตัวอย่าง

๑. การปาแม่น, ตาไว, หลบตี, นักช่วงชัยต้องยึดเป็นสมบัติ

๒. เมื่อฝ่ายรับมีอาวุธครบทั้ง ๔ ลูก โดยยังไม่มีโอกาสที่จะชี้ ดังนั้นอาจนำลูกยางออกไปวางล่อไว้นอกวง เพื่อล่อให้ฝ่ายรุกเข้ามา

หยิบฉวยเอา แล้วถือลูกยางคุมคอยที่ไว้ เหมาะ
เมื่อใดอาจไปได้ในระยะใกล้

๓. ทำนองเดียวกับข้อ ๒ แต่จะใช้ผู้เล่น
ออกไปล่อให้ฝ่ายรุกไล่ฟัน แล้วคุมเชิงคอยปา
ในโอกาสเหมาะ ๆ ก็ได้

๔. ฝ่ายรุกยึดลูกยางได้หมดทั้ง ๔ ลูกแล้ว
แต่ยังเข้าวงไม่ได้ ดังนั้นจะใช้ลูกยางวางล้อมบ้าง
ก็ได้ เมื่อเห็นฝ่ายรับพะวักพะวนในการจะไป
รับเอาลูกยาง ฝ่ายตนก็พากันโผล่เข้าวงเสีย

๕. เมื่อโยนรับกัน และลูกยางตกดิน ฝ่าย
ได้ชี้เห็นท่าว่า ถ้าชนออกคงถูกปา จะยังไม่
ออกก็ได้ คอยหาโอกาสเหมาะจึงจะออก การ
ทำเช่นนั้นได้ประโยชน์อยู่บ้าง แต่ก็ต้องเสีย
ประโยชน์ เพราะแม้ฝ่ายรับจะเสียลูกยางสั้น
๔ ลูกแล้วก็ดี ฝ่ายรุกรบยอมยังไม่มีสิทธิ์ที่จะเข้า
วงได้ เพราะพวกของตนยังถูกเกาะกุมตัวเป็น

จะเลยเขาอยู่ เมื่อเป็นเช่นนั้น พรกพวกจำต้อง
หาวิธีแก้ไขกันออกมาให้ได้ก่อน การแก้ไขนี้
ต้องอาศัยเล่ห์กลประกอบด้วยไหวพริบเป็นอัน
มาก

ฯ ล ฯ

กติกาสำคัญ ฯ

๑. ควรมีกรรมการพร้อมด้วยนกหวีดเป็นผู้
ชี้ขาด การเล่นได้บรรลุผลอย่างไร เช่น ปาถูก,
หรือเฟาล์, ต้องตักเตือนชี้แจง ให้เป็นนกหวีด
ทันที ทำนองตัดสินฟุตบอลล์ฉะนั้น

๒. การเริ่มเล่น แม้ยังมีได้ให้เสียงนกหวีด
การเล่นนั้นยังมีได้ตั้งต้น

๓. ลูกยางที่ฝ่ายรับและฝ่ายรุกปาหรือโยน
ไปเพื่อประโยชน์ตน แต่ไม่บังเกิดผลนั้น แม้
ตกอยู่ในแดนฝ่ายใด ย่อมเป็นสิทธิของฝ่าย
นั้น นอกจากผู้ที่มิได้เกี่ยวข้องในจำนวนผู้เล่น

จะเจตนาเข้าหรือบิดมาให้

๔. การเข้าวงได้หรืออยู่ในวง แม้แต่เพียง
ไขเท้าหรือมือแตะเส้นรอบวงก็ใช้ได้ และการ
เข้าวงได้ให้ผู้เข้าได้ร้อง 'ไชโย' เป็นสัญญาณ

๕. ฝ่ายรุกจะไชโยเข้าวงได้ ก็ต่อเมื่อ
ฝ่ายรับสั่นลูกยางแล้ว และไม่มีพวกของตน
ถูกเกาะคุมตัวเป็นชะเลอยู่ภายในวงเท่านั้น

๖. ลูกยางที่ตกดินเมื่อขณะไชโยรับ
กันไปมานี้ หากกระเด็นออกนอกวงโดยอาการ
เจตนาหรือโดยพะเอิญก็ตาม ลูกยางนั้นยังเป็น
สิทธิของฝ่ายรับที่อยู่ภายในวงเสมอ

๗. ฝ่ายรับยื่นนอกวง ปาหรือฟันฝ่ายรุก
ไม่ได้ แม้ทำไปโดยอาการเช่นนั้น ผลจะไม่
บังเกิดเลย

๘. ฝ่ายรุก ปาหรือฟันฝ่ายรับซึ่งอยู่ในวง
ไม่ได้ แม้ทำไปก็ไม่บังเกิดผลเช่นกัน

๘. การไซโยเข้าวังตามกติกาข้อ ๕ แม้ฝ่าย
รับจะไม่อยู่ในวงครบทั้งชุด การไซโยนั้นก็มิผล

๑๐. การป่านั้นถ้าถูกยางกระทบพื้นดินเสีย
ก่อนแล้วจึงไปถูกที่หมาย การป่านั้นหานับว่า
ปาถูกไม่

๑๑. ฝ่ายได้ชี้ซึ่งถูกเกาะกุมตัวเป็นชะเลย
นั้นไม่มีหน้าที่จะทำอันตราย หรือขัดขวางฝ่าย
ในวงแต่อย่างใดเลย มีหน้าที่จะเด็ดลอดออก
จากวงให้ได้เท่านั้น

๑๒. การละเมิดในข้อกติกาเหล่านี้หรือได้
เถียงไม่เชื่อฟังกรรมการผู้ตัดสินชี้ขาด จนเหลือ
ที่จะระงับและแก้ไขได้ ผู้เล่นอาจถูกเปลี่ยน
เป็นรายตัวบุคคลหรือทั้งชุดก็ได้

๑๓. แม้มีปัญหา หรือ ข้อ หุ่น เถียง เกิดขึ้น
ประโยชน์ทั้งหลายควรยกให้แก่ฝ่ายจะถูกชี้

ช่วงชัย

เล่นในตำบลอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี

โดย

ร.ท. ย้ง สี่มานนท์

การกีฬาพื้นเมือง ตามที่ข้าพเจ้าได้เห็นมีผู้
เสนอหลายท่านในกีฬาชนิดเดียวกัน แต่การ
เล่นต่างกัน ไม่ทราบว่าจะใช้วิธีใดแน่ ข้าพเจ้า
ขอเสนอขึ้นมาดูบ้าง เพื่อว่าจะเป็นวิธีสำหรับ
เป็นตัวอย่างต่อไปได้บ้าง
เครื่องประกอบการเล่น

๑. ม่วงกลม วัดผ่าศูนย์กลางราวๆ ๓-๔ วา
 ๒. ลูกช่วง ใช้ผ้าห่มม้วนเป็นก้อนกลม ผูก
ให้แน่น (ใช้ลูกยางแทนได้) ๑ ลูก
- วิธีเล่น

ผู้เล่นแบ่งออกเป็น ๒ พวกเท่าๆ กัน และ

จับกันเป็นคู่ ๆ อยู่ในวงนั้น แล้วเสียงทนายว่า
พวกไหนจะเป็นพวกออกก่อน โดยใช้วิธีโยนหัว
โยนก้อย

เมื่อตกลงว่าพวกไหนออกก่อน พวกอยู่ในวง
ต้องคุมคู่ของตนอย่าให้วิ่งออกจากวงไปได้ ถ้า
เขาออกพ้นวงไปให้จับมือพื้น แต่ไม่ใช่วิ่งออก
ไปพ้นนอกวง ให้เท้าอยู่ในวงข้างหนึ่งก็ได้ ถ้า
พื้นถูกก็เป็นฝ่ายชนะ หรืออีกอย่างหนึ่งพวก
ในวงคนใดคนหนึ่งซึ่งถือลูกช่วงอยู่ เมื่อเห็นคู่
ของตนหรือคู่ของคนอื่นก็ได้ (ฝ่ายปรับักษ์) วิ่ง
ออกนอกวงไปทำให้ไขว่ลูกช่วงนั้นปา ถ้าปาถูก
ก็นับว่าเป็นฝ่ายชนะเหมือนกัน แต่ถ้าหากว่า
พวกในวงปาและพื้นพวกที่ออกไม่ถูก จนพวก
นั้นออกจากวงได้หมดแล้ว คราวนี้พวกในวง
ต้องคอยจับมือพื้น ระวังอย่าให้พวกที่ออกไป
แล้วนั้นวิ่งเข้ามาในวงได้ ถ้าพื้นถูกโดยยังไม่ทัน

เข้างว ก็นับว่าเป็นฝ่ายชนะด้วยเหมือนกัน

ส่วนพวกที่ออกไปนั้น ต้องคอยหลบหลีก
ระวังอย่าให้พวกในวงฟันและปาดด้วยลูกช่วงถูก
และต้องคอยพยายามวิ่งเข้างวให้ได้ แม้ที่สุด
จะเอาเท้าเหย้าเข้าในวงแต่ข้างเดียวก็ใช้ได้แล้ว
ร้องว่า ไชยหรือไชโย ก็นับว่าพวกที่ออกนอกวง
เป็นฝ่ายชนะ

พวกแพ้ต้องถูกขี้ ไล่ตามขอบวงโดยรอบ
อย่างวงตะกร้อ แล้วโยนลูกช่วงรับกัน จะโยน
ไปทางไหน และบอกให้คนใดรับก็ได้ ตามความ
พอใจ แต่ถ้าวรับไม่ได้ต้องรับลงพยายามหนี
ออกจากวง ผู้ถูกขี้ก็ต้องรีบไปหยิบลูกช่วงมา
ถือไว้คอยปาดพวกอีกฝ่ายหนึ่งให้ถูก และคน
อื่น ๆ ก็คอยคุมคู่ของตนใช้มือฟัน เช่นเดียว
กับที่ได้ลงมือเล่นแต่ต้นนั้น

ดิงหนิด

โดย

หลวงประสิทธิ์นั้นทเวท

การเล่นนี้ คล้ายคลึงกับการเล่นชักกะเย่อ
มาก และอาจเป็นกีฬาสืบมาแต่ครั้งโบราณซึ่ง
ยังอึดักัดขัดสนด้วยเชือกและเครื่องใช้บางอย่าง
ก็ได้ จึงน่าจะเผยแพร่ไว้ในนี้

เครื่องใช้

๑. สนามเล่น ทำสนามชัก
กะเย่อธรรมดา สนามหญ้าเป็นเหมาะที่สุด

๒. ผ้าขาวม้า ๑ ผืน ผูก ๒ ชายให้ติดกันเป็น
ห่วงวงกลม โดพอสวมคน ๒ คนได้สะดวก

จำนวนผู้เล่น มากเท่าใดก็ได้ ในที่นี้กำหนด
ให้ฝ่ายละ ๒๐ คน

วิธีเล่น ให้หัวหน้าชุดทั้ง ๒ ฝ่าย ยืนหันหลัง
ติดกันที่กลางสนาม ไข่ห้วงผ้าที่ผูกไว้สวมลง
ไปคล้องรวมไว้ทั้งสองคน ให้ห้วงอยู่เพียง
บนเอน

๒. ผู้เล่นทั้ง ๒ ฝ่ายอีกฝ่ายละ ๑๕ คนมาขึ้น
หันหลังให้คนหัวหน้า คนหัวหน้ากอดบนเอน
กระชับไว้ คนที่ ๓-๔-๕ ก็มาหันหลังให้และกอด
กันเป็นต่อ ๆ ไป จนหมดจำนวนผู้เล่น ประดุจ
ลูกโซ่ฉะนั้น

๓. เมื่อให้สัญญาณเริ่มเล่น ต่างฝ่ายต่าง
ช่วยกันดึงไปข้างหน้า โดยไข่มือกทั้งสองกอด
บนเอนกันและกันไว้ให้แน่น

๔. ฝ่ายใดดึงไปถึงเขตต์ที่กำหนดข้างหน้า
ได้ก่อน ฝ่ายนั้นชนะ

๕. ถ้าไม่ทันถึงเขตต์ชนะ มือที่กอดกัน
ไว้หลุดจากบนเอนเสียก่อน ตั้งขึ้นถ้าเกิดมีขึ้น

แก้ฝ่ายใดให้ตัดคนที่มือไม่เหนียวและทำหลุด
นั้นออกเสียทุกครั้งไป เป็นการทอนกำลังลง
ทุกที แล้วตั้งต้นเล่นไปใหม่ จนกว่าฝ่ายใดจะ
ดังไปถึงเขตต์ชนะก่อน

กติกา ๑. ห่วงผ้าที่คล้องบนเอวหัวหน้าทั้ง
สองอยู่นั้น อาจรู้ดและหลุดลงทางเท้าก็ได้ โดย
หัวหน้าแข็งแรงไม่พอ ดังนั้นควรปรับฝ่ายทำหลุด
ดังกล่าวแล้วเป็นแพ้

๒. วิธีเล่นในข้อ ๕ กล่าวถึงการที่ผู้เล่นมือ
ไม่เหนียว และทำให้ฝ่ายตนต้องขาดตอนออก
จากกันนั้น กรรมการอาจปรับให้เป็นแพ้เสียที่
เดียวโดยไม่ต้องจับออกและเริ่มเล่นใหม่ก็ได้

๓. การยึดเข็มขัด, ดึงเสื้อ, จับเท้า, คว่ำคอ
หรืออื่น ๆ ในลักษณะที่ไม่เรียกว่า กอดบนเอว
นั้น ห้ามขาด

ตันไม้

โดย

พระยาวิเศษศุภวัตร

การตันไม้เป็นกีฬาชนิดลองกำลังระหว่างบุคคลมากกว่าอย่างอื่น เราเห็นจันท่อจันทะเล่นกันมาก่อน คือ เขาใช้ไม้คานตันกัน การตันมี ๒ วิธี คือ ตันด้วยมือเดียว หรือ ๒ มือ การตันมือเดียวเป็นการแสดงข้อ ว่าใครจะมีข้อแข็งแรงกว่าใคร การตัน ๒ มือเรามักจะใช้ส่วนอื่นของอวัยวะเข้าช่วย มีพุงเป็นต้น เพื่อแสดงความแข็งแรงของร่างกายตัวและการตั้งหลัก

เพื่อให้การเล่นชนิดนี้ดำเนินไปสู่ความเรียบร้อย จึงขอตั้งหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้ :—

๑. ผู้เข้าแข่งขัน ต้องยืนในวงกลมที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางยาว ๓ เมตร

๒. ใช้ไม้ยาว ๑.๕๐ เมตร ตันซึ่งกันและกัน
๓. ให้ผู้ใดพื้นขอบเส้นรอบวงออกไปเป็น
แป้
๔. ถ้าตันมือเดียว ไม้เลยตัวผู้ตันไปเป็นแป้
ถ้าตัน ๒ มือกับพุงด้วย ไม้ออกจากพุง
เป็นแป้
๕. ก่อนจะตันกัน ให้โยนหัวโยนก้อยเลือก
ปลายไม้ และให้อีกฝ่ายหนึ่งเลือกที่

ตีไก่

โดย

พระยาวิเศษศุภวัตร

การเล่นตีไก่เป็นการเล่นที่ง่าย และเด็ก
ชอบเล่นกันมาก ถึงหากจะเล่นได้ทีละคู่ก็ตาม
เด็กอื่น ๆ ที่ยังมีไม้เล่นก็เข้าล้อมวง สรวลเส

เขาด้วยความสนุก ผู้ที่ถูกเลือกเป็นไก่สองตัว
 ที่จะเข้าดั้น ต่างตัวต่างถูกมัดที่ข้อมือและ
 ข้อมือด้วยผ้าเช็ดหน้า ให้แขนทั้งสองข้างรัด
 เข้าไว้ พอที่จะสอดไม้กระบอกหรือดุนฟัน
 เข้าไปได้ ให้สอดเหนือแขนข้างหนึ่ง ตรงไป
 ใต้เข้าทั้งสอง แล้วออกมาเหนือแขนอีกข้างหนึ่ง
 เมื่อเสร็จสรรพดังนี้แล้ว เขาก็อุ้มไก่สองตัว
 ไปวางไว้กลางวง ให้น้ำต่อน้ำประจันกัน และ
 เท้าต่อเท้าประชิดกัน ไก่ต่างตัวต่างก็พยายาม
 ใช้หัวเท้าดัน อีกข้างหนึ่งให้ล้มตะแคงหรือล้ม
 หาย ถ้าใครเป็นผู้ทำได้ก่อน ผู้นั้นเป็นผู้
 ชนะนะ แต่ก็มีบางครั้งที่ไก่ทั้งสองล้มลงพร้อม
 กัน ดังนั้นก็ต้องตั้งต้นกันใหม่อีก

๔๖ ตจับ

โดย

นายครอง ทินบาล

๑. ผู้เล่น ไม่กำหนดจำนวนแต่ต้องเป็นคู่ การ
เล่นชนิดนี้ เหมาะสำหรับชาย
๒. สถานที่เล่น ใช้สนามหญ้าหรือที่ว่างขนาด
กว้างยาว จำนวนผู้เล่นเป็นปริมาณ
๓. เครื่องเล่น ใช้ปูนขาวโรยเส้นกลางสำหรับ
แบ่งเขตต์และเป็นที่ตั้งต้นตี และสำหรับผู้
ที่ตีมาแล้วหยุดชั่วคราวเรียกว่ายืนเส้น กับ
เป็นเส้นบอกความเป็นหรือตายของผู้ตี
๔. วิธีเล่น ครั้งที่ ๑ ให้ผู้เล่นจับคู่ ดูขนาดพอ
ไล่เลี่ยกัน แล้วแบ่งออกเป็น ๒ พวก จะ
เรียกว่าพวกตีพวกหนึ่ง พวกจับพวกหนึ่ง

ให้ไปยืนอยู่พลละข้างของเส้นกลาง ห่าง
จากเส้นกลางพอสมควร พวกใดจะตั้งต้นที่
ก่อนก็ได้

คนที่ ๒ ผู้ที่จะต้องออกมาขึ้นที่เส้นกลาง
แล้ววิ่งกลั้นหายใจ และให้มีเสียงว่า “ตี”
เข้าไปในเขตต์ของฝ่ายพวกจับ เอามือได้
พื้นหรือแตะผู้เล่นของฝ่ายพวกจับให้ได้มาก
คนเท่าใดยิ่งดี แต่ควรระวังอย่าให้ขาดเสียง
ตี ถ้ารู้สึกว่าจะกลั้นใจไว้ไม่ได้ต่อไป ต้อง
รีบกลับมายังเขตต์ของตน เพราะการตีไป
ครั้งหนึ่ง ๆ ไล่พื้นคนอยู่ได้เพียงจิตใจเดียว
เท่านั้น

ถ้าผู้ตีพื้นหรือแตะต้องถูกผู้เล่นฝ่ายพวก
จับ และฝ่ายพวกจับ ๆ ไว้ไม่ได้ คือผู้ตี
สามารถเดินไปจนถึงเส้นกลางได้โดยไม่ขาด
เสียงตี ผู้ถูกผู้ตีพื้นหรือแตะต้องตัวกับผู้

ที่ร่มจับตายหมด การตายหมายความว่า
หมดสิทธิที่จะตีหรือจับได้อีกต่อไปในการ
เล่นครั้งนั้น และต้องออกไปอยู่นอกเขตต์
ที่เล่น

คนที่ ๓ พวกฝ่ายผู้จับต้องคอยหลบหลีก
มิให้ผู้ตีถูกต้องตัว และพยายามหาโอกาส
จับ ถ้าจับไว้ได้ในเขตต์ของตน ผู้ตีตายหรือ
ถ้าผู้ตีขาดเสียงลงในขณะที่อยู่ในเขตต์ฝ่าย
จับ และมีฝ่ายผู้จับคนหนึ่งคนใดวิ่งมาแตะ
ต้องตัวผู้ตีได้ ก่อนที่ผู้ตีจะหนี กลับไปถึงเส้น
กลาง ผู้ตีก็ตาย แต่ถ้าไม่มีใครแตะต้อง
ผู้ตีไม่ตาย

คนที่ ๔ เมื่อฝ่ายตี ๆ มาแล้ว ฝ่ายจับ
ก็ตีไปบ้าง ผลัดกันตีข้างละคนจนกว่าผู้เล่น
ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะหมด ฝ่ายที่มีผู้เล่นเหลือ
ก็นับว่าชนะ ฝ่ายชนะได้ข้หลังฝ่ายแพ้

เป็นคู่ ๆ จะเข้าไประยะไกลเท่าใดก็ได้แล้วแต่
จะตกลงกัน โดยมากข้กันเพียงระยะไกล
เท่าความยาวของเส้นกลาง แล้วจึงตั้งต้น
เล่นกันต่อไป

๕. ข้อควรระวังในการเล่น ๑. เมื่อผู้ที่กำลัง
วิ่งกลับ ฝ่ายผู้จับไม่จำเป็นต้องรอให้ผู้เข้า
ในเขตต์เสียก่อน จะดีไปที่เดียวก็ได้
แต่จะพันผู้ตั้งนั้นยังไม่ได้ ต้องรอให้เขา
วิ่งเลยเส้นกลางเข้าไปเสียก่อน ถ้าเขายัง
ยืนเส้นก็ต้องปล่อยทิ้งไว้ ดีใจคนอื่นต่อไป
แต่ต้องระวังเขาอาจจะออกจากเส้นมาจับเมื่อ
ไรก็ได้

๒. ผู้ที่ต้องคอยชำเลื่องตา ระวังตัวอย่า
ให้โดนถูกจับข้างหลัง และใช้วิธีล่อ เช่น
พวกดีไปแล้วก็ทำท่าจะกลับ พอเห็น
อีกฝ่ายหนึ่งไล่มาจึงกลับหลังหัน แต่จะทำ

เช่นนี้ได้ก็ต่อเมื่อตนยังไม่ถึงเส้นกลาง และ
ยังไม่ขาดเสียงดี

๓. เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดตื้อจน ค่อย
ออกไปพร้อมกันมากกว่าคนเดียว อีกฝ่าย
หนึ่งไล่พันหรือแตะต้องถูกตัวคนใดเข้าก่อน
หนีกลับถึงเส้นกลาง คนนั้นต้องตาย ถ้า
พันหรือแตะต้องถูกตัวทุกคน ขอมให้ฝ่ายดี
เหลือคนหนึ่ง

๔. ถ้าฝ่ายหนึ่งตีไปแล้ว คนฝ่ายนั้น
กลับตีออกมาอีก โดยไม่ผลัดให้อีกฝ่ายหนึ่ง
ตีบ้าง ถ้าเขาพันหรือถูกต้องตัวผู้ตี ก็นับว่า
ตายเหมือนกัน

๕. ผู้ควบคุมต้องระวัง อย่าให้ฝ่ายหนึ่ง
ฝ่ายใดขึ้นเส้นโดยไม่จำเป็น เพราะจะทำให้
ให้อีกฝ่ายหนึ่งเสียเปรียบ โดยอาการลอบ
จับข้างหลัง

๖. การปล้ำจับอย่าให้รุนแรงเกินไป ควร
เพราะจะกลายเป็นข้อพิพาท

ประโยชน์ของการเล่น กล่าวโดยย่อมีดังนี้

๑. เพื่อเป็นการออกกำลังกาย
๒. เพื่อฝึกหัดให้ผู้เล่นมีความไหวพริบ
๓. เพื่อฝึกหัดให้ผู้เล่นว่องไว
๔. เพื่อฝึกหัดให้ผู้เล่นมีใจกล้าหาญ

อดทน

“ต๋วง” หรือ “ต๋ีบ่าบ”

โดย

นายผิว นุ่มสุขหนอง

การเล่น ไม่จำกัดจำนวนผู้เล่น จะเล่นด้วย
กันระหว่างหญิงกับชาย ชายกับชาย หญิงกับ
หญิง หรือหญิงบ้างชายบ้างคละกันก็ได้

เครื่องใช้ วงกลม ๑ วงโรยปูนขาวให้ใหญ่
พอบรรจุผู้เล่น

วิธีเล่น ให้ผู้เล่นจับคู่ดูขนาดไล่เลี่ยกัน แบ่ง
เป็น ๒ พวก จับฉลากเพื่อให้พวกหนึ่งอยู่ในวง
ก่อน อีกพวกหนึ่งกระจายกันอยู่นอกวงโดย
รอบ ๆ จะอยู่แห่งใดก็ได้ พวกอยู่ในวงผลัด
กันที่ออกไปทีละคน ผู้ที่พอออกจากวงต้องร้อง
“ตี” ไปตลอดทาง และใช้มือไล่ฟันพวกที่
อยู่นอกวง ถ้าฟันถูกผู้ใดผู้นั้นก็ตาย จะฟันได้
เมื่อผู้ตีร้องบาบหรือถูกฟันตาย และผู้ตีต้องรีบ
กลับวงอย่าให้ทันหมดจิตใจหรือขาดเสียง “ตี”
ลงได้ มิฉะนั้นอาจถูกพวกนอกวงฟันตายได้
และคนนอกวงที่ถูกฟันก็จะไม่ตาย แต่ถ้าเห็น
ว่าจะหมดจิตใจและจะหนีไปเข้าวงไม่ทัน ก็ให้
ร้อง “บาบ” แล้วยืนนิ่งอยู่ รอจนพวกในวง
จะตีออกมาจับหรือเห็นโอกาสโดยคนนอกวงที่

คุมตัวอยู่เปลอ จะหนีไปเข้าวงก็ได้แต่จะร้อง
“บาบ” อีกหนหนึ่งไม่ได้ ถ้าถูกพันก็ต้องตาย
ทีเดียว

พวกนอกวงไม่มีหน้าที่จะจับผู้ที่กำลังต้ออก
มา ต้องคอยวิ่งหนีอย่าให้ถูกพันได้ และคอย
ระวังว่าถ้าผู้ขาดเสียงตีเมื่อใดก็ให้พันผู้ต้อ
ตายได้ แต่เมื่อผู้ต้อร้อง “บาบ” แล้ว จะพันไม่ได้
เป็นแต่ยืนคุมอยู่เท่านั้น คอยระวังว่าถ้าผู้
วิ่งหนีอีกก็ให้พันให้ตายเสีย คนนอกวงที่ถูกพัน
มีสิทธิวิ่งไล่คนที่พันตนมาได้ ถ้าเห็นว่าขาด
เสียงตีก็ให้พันตายได้ เว้นแต่ผู้ที่จะร้อง “บาบ”
เสียก่อน ถ้าผู้ต้อร้อง “บาบ” หรือถูกพันตาย
แล้ว ตนก็นับว่าไม่ตาย และยืนคุมอย่าให้วิ่ง
หนีไปได้ (การควบคุมควรจะมีเพื่อนมาช่วยคุม
อีกสักคนหรือสองคน)

การต้อออกมารับ พวกในวงเมื่อเห็นว่าพวก

ของตัวถูกคุมตัว มีสิทธิออกมาจับได้ โดยให้
 ร้อง “ตี” ออกมาไล่ฟันพวกที่ควบคุมอยู่แล้ว
 จมมือพวกของตนกลับวงได้ แต่ในระหว่างที่
 จมมือกลับไปนั้น จะให้มือหลุดจากกันไม่ได้ ถ้า
 มือหลุดจากกันแล้ว พวกนอกวงมีสิทธิจะฟันคน
 ที่ถูกหลุดจากมือขึ้นได้ และจะให้หมดเสียงตี
 ก่อนถึงวงไม่ได้ มิฉะนั้นอาจถูกฟันตายทั้งคู่
 เว้นแต่เมื่อเห็นว่าจะหนีไม่พ้นจะร้อง “บาบ”
 เสียก็ได้ เป็นอันว่าต้องรอให้เพื่อนมารับอีก
 ในขณะนั้นคนนอกวงมีสิทธิที่จะแยกคู่ให้ห่างออก
 ไปจากกันได้ แล้วคุมอยู่คนละต่างหาก เมื่อหมด
 เสียงตีคนจูงร้อง “บาบ” คนถูกจูงมีสิทธิหนี
 กลับไปวงได้ ถ้าไม่ถูกฟันตาย แต่จะร้อง “บาบ”
 อีกหนหนึ่งไม่ได้ หรือถ้าหนีไปได้ทั้งคู่โดยไม่
 ร้อง “บาบ” และไม่ถูกฟันก็เป็นอันว่ารอด
 ตายทั้งคู่ ในขณะที่จูงมานั้นถ้าคนจูงหมดเสียงตี
 และไม่ร้อง “บาบ” ถ้าถูกฟันแล้วต้องตายทั้งคู่

เว้นแต่คนถูกจูง ถ้าหนีไปได้ก็เป็นอันตรายคนเดียว ในการที่ออกมาจับนี้มีสิทธิออกมาจับได้อย่างมากคราวละ ๒ คน ก็จูงมือข้างละคน และดำเนินการถูกพันตายหรือหนีเข้าวังได้อย่างออกมาจับไปคนเดียว การที่ออกมาจับคนในวงจะยังไม่รับพวกของตัว จะเที่ยวไล่พันพวกนอกวงก่อนก็ได้

การตัดสินแพ้ชนะ เมื่อฝ่ายใดถูกพันตายหมด หรือถูกพันตายมากเหลือน้อยแล้ว ตามจำนวนที่กำหนดไว้จะให้แพ้เสียก็ได้ ฝ่ายแพ้ย่อมให้ขี้ออบๆ วงที่รอบตามทศัญญักษ์ไว้ หรือจะให้รำกันอย่างช่วงรำก็ได้ ให้ฝ่ายชนะเป็นผู้ร้อง ให้ฝ่ายแพ้เป็นผู้รำก็นับว่าสนุกสนานดีแล้วให้เปลี่ยนข้างกันเล่นต่อไป

กติกาการเล่น

๑. ผู้ตี เมื่อตีออกไปแล้วครั้งหนึ่งๆ ถ้า

ขาดใจกลางทางจะร้อง “باب” ได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น ในโอกาสที่ผลชนะจากผู้ควบคุมจะร้อง “باب” อีกไม่ได้ ต้องหนีให้ถึงวงทีเดียว

๒. จะตีช้อนหรือพร้อมกันตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปไม่ได้ ถ้ารู้ว่าตีช้อนต้องรีบกลับวงให้หมดทันทีแล้วตีไปใหม่แต่คนเดียว

๓. ถ้าตีช้อนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป คนนอกวงมีสิทธิฟันให้ตายได้ตามจำนวนที่ฟันได้

๔. ผู้ตี เมื่อตีออกไปพ้นพวงนอกวงได้ ต้องตีกลับมาให้ถึงวง หรือเมื่อหมดเสียงตีจะวิ่งมาให้ถึงวงโดยมิได้ถูกฟันก็ได้ คนที่ถูกฟันจะต้องตาย แต่ถ้าจวนตัวจะหนีไม่ทันก็ให้ร้อง “باب” เสียแล้ว จะไม่ถูกฟัน รองนกว่าจะมีโอกาสหนีไปได้หรือมีพวกตัวมารับ และคนถูกฟันจะไม่ตาย

๕. คนนอกวงที่ถูกฟันยังไม่ตายทันที มีสิทธิคุมคนตีไปได้ ถ้าคนตีขาดเสียงตีก็ให้ฟันเขา

ตายได้ แล้วตัวจะไม่ตาย เว้นแต่ถ้าผู้ร้อง
“บาบ” เสียก่อน จะพ้นไม่ได้ เป็นแต่ยื่น
คุมอยู่อย่าให้หนีไปได้

๖. เมื่อพวกในวงคนใดออกไปบาบอยู่ ผู้ที่
ไปรับ ถ้ารับกลับมาไม่ถึงวงต้องบาบกลางทาง
อีก พวกนอกวงมีสิทธิแยกออกจากกันได้สุดแต่
จะให้ไปยืนอยู่ ณ ที่แห่งใด

๗. ผู้ที่ออกมารับ ถ้ากลับไม่ถึงวงและไม่
ร้องบาบเมื่อหมดเสียงตี คนนอกวงพ้นได้ ต้อง
ตายทั้งผู้ออกมารับและผู้ถูกรับ เว้นแต่จะหนี
ไปได้โดยไม่ถูกพัน

๘. ผู้เล่นทั้ง ๒ ฝ่ายที่ตายแล้ว ต้องออกไป
ให้พ้นเขตต์ หรือห่างกับผู้เล่นตามสมควร

๙. การที่ออกไปรับจะรับได้อย่างมากเพียง
คราวละ ๒ คนเท่านั้น คือจูงมือมาข้างละคน
จะวิ่งตามกันมาเฉย ๆ ไม่ได้

๑๐. เขตต์ของการวิ่งหนีไม่ควรเกิน ๓๐ เมตร

เตย

โดย

นายทอง เอกบุศย์

ลักษณะการเล่น เล่นเป็นพวก ทุกคนต้องรับ

ผิดชอบในการแพ้และชนะของพวกตน

จำนวนผู้เล่น พวกละ ๕ คน อาจน้อยกว่าหรือ

มากกว่าก็ได้แล้วแต่จำนวนคนและขนาด

สนาม แต่จำนวนผู้เล่นทั้งสองพวกต้องเท่ากัน

สนาม ขนาดกว้าง ๘ เมตร ยาว ๑๕ เมตร

ด้านกว้างแบ่งเป็น ๒ ส่วนเท่า ๆ กัน ด้านยาว

แบ่งออกเป็น ๓ ส่วนเท่า ๆ กัน มีเส้นให้

เห็นชัดเจนตามส่วนที่ได้แบ่งไว้ (ขนาด

ของสนามนี้เหมาะสำหรับจำนวนผู้เล่นฝ่าย

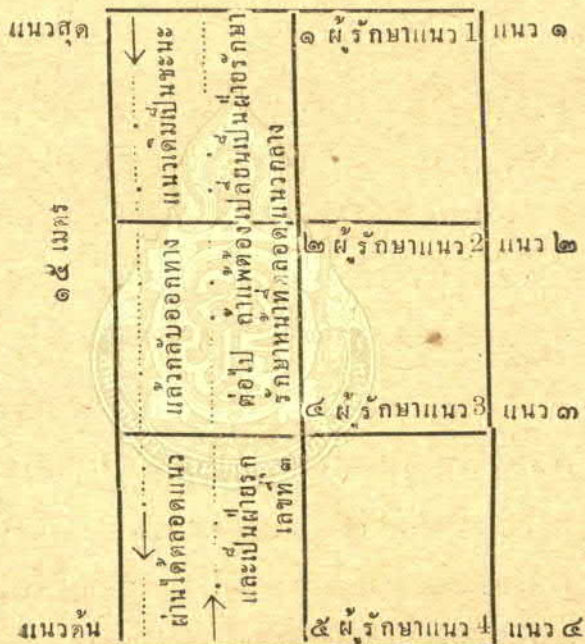
ละ ๕ คน)

แผนผังของสนามและการเล่น

มาตราส่วน ๑ = ๑๐๐

๒ เมตร

๒ เมตร

ฝ่ายรุกเข้าเขตตีชนะและเข้า

วิธีเล่น เมื่อแบ่งพวกเท่า ๆ กันแล้ว แยกเป็น
ฝ่ายรักษาและฝ่ายรุก ฝ่ายใดจะเป็นฝ่าย
รักษาและฝ่ายรุกนั้นแล้วแต่จะตกลงกันเอง
หรือโยนหัวโยนก้อยก็ได้ ฝ่ายรักษาเข้า
ประจำรักษาตามแนวต่าง ๆ (ดูตามแผนผัง)
คอยฟันฝ่ายรุกที่จะผ่านแนวที่ตนรักษา ผู้
รักษาแนวกลางทำหน้าที่ตลอดแนวและช่วย
ผู้อื่นได้

- ก. ฝ่ายรักษา ต้องดักหรือไล่ฟันฝ่ายรุกตาม
แนวเส้นเสมอ ถ้าฝ่ายรักษาฟันฝ่ายรุกโดย
เท่าไม่เหยียบเส้น ฝ่ายรุกไม่ตายเล่นต่อไป
ได้ ฝ่ายรุกไม่ต้องหนีตามเส้นจะหนีโดยทาง
ใดก็ได้ เมื่อฝ่ายรุกคนใดเข้าในเส้นแล้วจะ
กลับออกไปอีกไม่ได้ เท่าเหยียบเส้นหมาย
ถึงเท่าทั้งสองข้างเหยียบเส้นอยู่เสมอ ถ้า
จะให้เท่าข้างหนึ่งเหยียบเส้นอีกข้างหนึ่งก้าว

ไปพ้นได้แล้ว ต้องให้สนามมีส่วนกว้างยาว
เพิ่มขึ้นอีกเท่าหนึ่ง (ที่บ้านข้าพเจ้า ใช้
สนามเบตมินตันซึ่งมีอยู่แล้วก็ใช้ได้ดี)

ข. แพ้—ชนะ ๑. ถ้าฝ่ายรุกถูกฝ่ายรักษาฟัน
ถูกตัวฝ่ายรุกคนใดคนหนึ่งโดยเท้าฝ่ายรักษา
เหยียบเส้น ฝ่ายรุกแพ้ ฝ่ายรักษาเป็นฝ่าย
ชนะ ฝ่ายรุกต้องเปลี่ยนมาเป็นฝ่ายรักษา
ถ้าฝ่ายรุกคนใดคนหนึ่งหนีไปออกแนวสุด
ท้ายได้โดยไม่ถูกฟัน และกลับมาออกแนว
เข้าได้อีก ฝ่ายรุกเป็นฝ่ายชนะ ผู้ออกมา
ได้ร้อง “เตย”

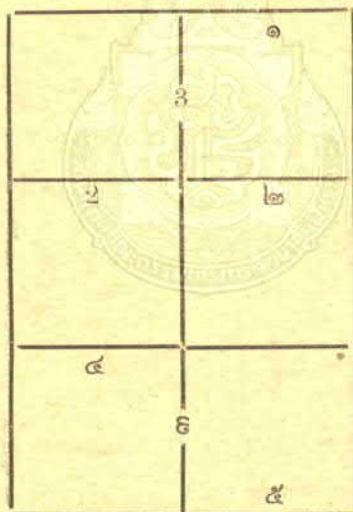
ก. ฝ่ายชนะ เป็นฝ่ายรุกเสมอ {
ง. ฝ่ายแพ้ เป็นฝ่ายรักษาเสมอ} (เว้นครั้งแรก)

เคล็ดในการเล่น ในขั้นต้นผู้รักษาแนวกลางต้อง
มาอยู่ช่วยผู้รักษาแนวเข้า ไม่ให้ฝ่ายรุกเข้า

มาได้โดยสะดวก ต่อไปอาจจะไปช่วยผู้
รักษาแนวอื่น ๆ เพื่อดักฝ่ายรุกก็ได้ ผู้รักษา
แนวกลางควรเป็นผู้ที่แข็งแรงว่องไวกว่าคน
อื่น ๆ และประกอบด้วยไหวพริบในเชิงเล่น
จึงจะเอาชนะฝ่ายรุกได้โดยสะดวก

แสดงการขึ้นที่ถูกต้องของฝ่ายรักษา

$$๑ = ๑๐๐$$

แนวเข้า

ต๋องเต

โดย

ขุนชาญตรณกิจ

๑. เครื่องใช้ ในการเล่นต๋องเต จะใช้วัตถุอะไรก็ได้ มีรูปพรรณสัณฐานกลมๆแบนๆ เช่นสตางค์ หรือทองแดงสองไพอย่างแต่ก่อน หรือจะเอากระเบื้องมาเลาะให้กลมใช้แทนก็ได้
๒. จำนวนผู้เล่น เป็นคู่ๆ จะเป็นกี่คู่ก็ได้ไม่จำกัด
๓. วิธีเล่น คือมีเครื่องใช้อย่างข้อ ๑ คนละอันจะเป็นคนหนึ่งคนใดก็ได้ โยนหรือทอยล่อไปก่อนในคู่ของตน ถ้าแก่งแย่งในการที่จะล่อก่อนล่อหลังกัน ให้ใช้สตางค์โยนหัว

โยนก้อนย สดแล้วแต่ผู้เล่นจะเอาข้างไหน
 เมื่อโยนแล้ว ผู้แพ้จะต้องโยนล่อไปก่อน
 ผู้เล่นของตนที่สัญญากันก็หมายทอยให้ถูก
 ถ้าไม่ถูกคนที่โยนหรือทอยล่อไปก่อนนั้นก็
 กลับทอยบ้าง ถ้าคนไหนทอยถูกคนนั้น
 เป็นผู้ได้ชี้ แล้วผู้ที่ขอยุบนหลังก็เอาวัตถุ
 ที่เล่นนั้นโยนล่อไปก่อนอันหนึ่ง แล้วถือ
 ไว้อันหนึ่ง ถามคนที่ตนขอยุบนนั้นว่า เอาไหม?
 ถ้าคนที่ถูกชี้เอาก็ส่งให้เขาทอย ถ้าเขาทอย
 ถูก เขาก็กลับได้ขยคนที่ขอยุบนหลังก่อนนั้น
 ถ้าทอยผิดต้องให้เขาขยเดินไปเก็บวัตถุทั้ง ๒
 อันนั้น การเดินไปเก็บวัตถุอย่างนี้เรียกว่า
 “ลากบ้อง” เมื่อเก็บได้แล้วก็กลับส่งไป
 ให้คนที่ขยอีก แล้วคนที่ขยก็กลับโยนหรือล่อ
 ไปอีกอย่างคราวก่อน ถ้าคนที่ถูกชี้ไม่เอา
 คนที่ขยก็ต้องทอยเอง ถ้าทอยถูกก็ต้อง

ลากบ้องอีก ถ้าทอยผิดเป็นอันหมดตาหนึ่ง
ต้องลง แล้วตั้งต้นเล่นกันใหม่เช่นเดิม

๔. ความมุ่งหมาย คือให้ทอยถูก เพื่อเอา
ชนะ จะได้ชี้เขา

๕. ประโยชน์ คือออกกำลัง ใจตาจ้องกะ
คะเนหัตถ์มือให้แม่นยำ และเป็นการสนุกใน
เชิงเชื่อมความสามัคคีให้แน่นแฟ้นขึ้น

๖. บัดตาตหลัก

โดย

นายดาบสราย ชันอุดม

๑. เครื่องเล่น

ก. วัตถุที่ประสงค์จะใช้เป็นหลัก ให้ตอก
หลักสูงจากพื้นดินประมาณ ๘ ซม.

- ข. ไม่ที่จะใช้ตีหลักนั้น ยาวประมาณครึ่ง
เมตร (๕๐ ซม.)
- ค. เส้นหรือจุดที่ ๆ ตั้งต้น
- ณ. จากที่ตั้งต้นถึงหลักมีระยะห่างกันประ-
มาณ ๓—๔ เมตร

๒. ข้อเสนอแนะในการเล่น

- ก. เมื่อผู้เล่นมาขึ้นอยู่ที่ ๆ ตั้งต้น ผู้เล่นจะ
ต้องสังเกตและกระระยะทางว่า จากที่ตน
ขึ้นอยู่จนกระทั่งถึงหลักนั้นประมาณเท่า
ไร ทั้งนี้เพื่อว่าเมื่อเวลากรรมการใช้ผ้า
ผูกตาผู้เล่นแล้ว ถึงผู้เล่นจะมองไม่เห็น
ทางและหลัก ผู้เล่นก็ยังคงกระระยะทาง
ได้
- ข. ขณะเมื่อกรรมการจับตัวหรือให้อาณัติ
สัญญาณให้ผู้เล่นหันไปทางใดก็ตาม ผู้
เล่นต้องพยายามจำทิศเดิมที่ผู้เล่นขึ้น

อยู่ก่อนนั้นให้ได้ เพราะถ้าไม่เช่นนั้น
แล้ว ผู้เล่นอาจหันไปไม่ตรงตามทิศทาง
เดิมที่ผู้เล่นยืนอยู่แต่แรก และจะไม่มี
หวังที่จะตีได้ถูกต้องหลัก

๓. วิธีเล่น

- ก. ให้ผู้ที่จะเล่นมายืนยังที่ ๆ ตั้งต้น
- ข. กรรมการจะเอาผ้าผูกตาเพื่อที่จะไม่ให้
ผู้เล่นมองเห็นหลักนั้น แล้วจะจับตัว
ผู้เล่นหรือบอกให้ผู้เล่นหันไปตามที่บอก
ก็ได้ แล้วแต่กรรมการจะเห็นควร
ประมาณ ๒-๓ รอบ
- ค. เมื่อเสร็จจากการหมุนแล้ว กรรมการจะ
บอกให้ผู้เล่นตั้งต้นเดินไปยังหลัก เพื่อ
ตีหลักนั้น ผู้เล่นเริ่มออกเดินไปยังที่
หมาย คือหลักได้

ฌ. เมื่อผู้เล่นเข้าใจว่าถึงที่หลักนั้นแล้ว ผู้
เล่นก็จะหยุดลงนั่งและใช้ไม้ตีลงไปบน
หลักนั้น เป็นอันว่าเสร็จการเล่น แล้ว
ผู้เล่นก็เบ็ดผ้าผูกตานั่นออกได้ เพื่อจะ
ดูว่าผู้เล่นตีถูกหลักนั้นหรือไม่

๔. กติกา

- ก. ไม่ให้ผู้เล่นใช้มือ เพื่อเป็นทางคลำหา
ทางไปยังหลัก
- ข. เมื่อผู้เล่นเข้าใจว่าตนไปถึงหลักที่หมาย
แล้ว จงใช้ไม้ที่ถือตีลงไปบนหลักนั้นได้
ตรงๆ เพียงครั้งเดียว จะถูกหลักหรือ
ไม่ก็ตาม
- ค. เมื่อผู้เล่นได้ใช้ไม้ตีลงไปบนหลักนั้น
แล้วแต่ไม่ถูก แล้วไม้ก็กลับกระดอนมา
ถูกหลักนั้นถือว่าตีผิดหลัก
- ฌ. ไม่ให้ผู้เล่นใช้ไม้ตีกวาดหรือตีเฉียง ๆ
เป็นอันขาด

โพงพาง

โดย

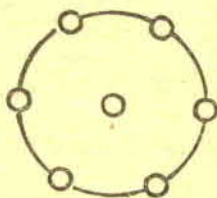
นายแก้ว ปุณฑุตร์

จำนวนผู้เล่น อย่างน้อยควรจะ ๕ คน และ

อย่างมากไม่ควรเกิน ๑๐ คน ผู้เล่นทุกคน
ควรเป็นคนที่รู้จักคุ้นเคยกัน ถ้าไม่รู้จักและ
คุ้นเคยกัน ต้องมีเครื่องหมายอย่างใด

อย่างหนึ่งซึ่งหลับตาลำดูรู้ได้ว่าเป็นใคร
วิธีเล่น ผู้เล่นคนหนึ่งใช้ผ้าปิดตาให้มิดชิด แล้ว

ยืนชนตรงกลาง นอกนั้นยืนล้อมเป็นวงกลม
จับมือกันต่อ ๆ ไป ดังรูป

ผู้ขโมยวงกันนั้น เดินหมุนรอบ ๆ
 คนซึ่งบิดต่ายูกกลางนั้น พลังก็ร้องเพลง
 ประกอบ (บทเพลงอยู่ตอนท้าย) พอร้อง
 จบเพลงก็ปล่อยมือกัน แล้วนั่งลงนั่งเงิบ
 ผู้บิดต่ายเดินไปหาผู้ที่ลอมอยู่นั้น เจอใครเข้า
 ก็เข้าไปถามคำถามโน่นนี้ เพื่อให้รู้ว่าเป็นใคร
 (ตรงนี้ผู้ถูกถามต้องพยายามนั่งเงิบ สงบ
 ปากเสียง เพื่อจะไม่ได้รู้ว่าเป็นใคร) ถ้า
 ทายไม่ถูก หรือไม่รู้ว่าเดาว่าใครก็ไปกล่าว
 คนอื่นอีก ถ้าทายชื่อกถูกก็เบ็ดตาได้ แล้ว
 ผู้ที่ถูกกล่าวชื่อกนั้นต้องมาเป็นผู้บิดต่ายแทน
 ขึ้นอยู่กลางวง พวกนอกนั้นก็จับมือกัน
 ร้องเพลงเดินหมุนรอบดังกล่าวแล้ว

(บทเพลง) โพงพางเอ๋ย ปลาเข้าลอบ
 ปลาตาบอด เข้าลอบโพงพาง

(บทเพลงอีกอย่างหนึ่ง) วงเวียนเอ๋ย
 หันเศียรไปมา หันไปทางซ้ายแล้วก็ย้ายไป
 ทางขวา อยู่คงเถิดน่า เจ้าวงเวียนเอ๋ย
 ถ้าวิ่งตามบทนี้ เวลาที่เดินหมุนนั้นต้อง
 หมุนไปทางซ้าย และกลับหมุนทางขวามือ
 ตามบทเพลงด้วย

มวยทะเล

โดย

พระยาวิเศษสุภวัตร

กีฬาชนิดนี้เข้าใจว่าฝ่ายทหารเรือเป็นผู้เริ่ม
 ริเล่นก่อนผู้อื่น โดยสันนิษฐานว่า บนเรือรบจะหา
 สถานที่กว้าง ๆ พอจะจัดทำเป็นเวทีมวยชั่วคราว
 ไม่ใคร่ได้ ฉะนั้นจึงได้จัดให้มีการชกกันใน

สถานที่แคบ ๆ โดยวิธีการเล่นก็บังคับให้ใช้
ที่แคบไปในตัวเสร็จ เพราะถ้าเคลื่อนที่มาก ก็
ข้อมเพื่อยู่เอง ดังนั้นถ้าจะใช้สถานที่เพียง
๓ ตารางเมตร คือ กว้าง ๑ เมตร ยาว ๓ เมตร
ก็เพียงพอ

การแข่งขันจัดให้เป็นคราวละ ๑ คู่ และเพื่อ
มิให้มีอันตรายเกิดขึ้น จึงจัดให้ผู้แข่งขันสวม
หมวกอย่างเรียบร้อย ส่วนจะให้ผู้แข่งขันผูกตา
ด้วยหรือไม่ก็แล้วแต่ ถ้าจะผูกมือและไหวพริบ
ของผู้เล่นก็ไม่ต้องผูก ถ้าจะให้สนุกสนานโดย
มิได้คิดถึงไหวพริบและฝีมือผู้เล่น ก็ให้ผูกตา
อย่างมิดชิด ให้ผู้แข่งขันทั้งสองฝ่ายขึ้นนั่งคร่อม
บนราวท่อนไม้ ซึ่งทอดขวางสูงจากพื้นดินพอ
ประมาณ พอตกลงมาไม่เจ็บ ถ้าหากมีเบาะรอง
ก็ให้สูงขึ้นอีก ราวประมาณ ๑.๕๐ เมตร จะได้
ดูการชกได้ทั่ว ๆ กัน

เมื่อผู้แข่งขันขึ้นนั่งบนราวท่อนไม้เรียบร้อย
แล้ว ก็ให้เลื่อนตัวเข้าหา เพื่อประสานมือกัน
เช่นนักกีฬาที่ดี ครั้นแล้วก็ถอยห่างจากกันใน
ระยะอันสมควร แล้วคอยฟังคำสั่งของกรรมการ
ต่อไป เมื่อกรรมการให้สัญญาณว่าเริ่มได้ ผู้
แข่งขันก็เริ่มเข้าต่อสู้กัน ข้อสำคัญเขาไม่นับ
แต้ม คือชกเขาได้หลาย ๆ ที่เป็นชนะ การ
แพ้ชนะมีดังนี้ ถ้าวางกายส่วนใดส่วนหนึ่งของ
ผู้แข่งขันถูกฟัน หรือถูกเบาะที่รองรับ ต้อง
นับว่าผู้นั้นเป็นฝ่ายแพ้ เป็นต้นว่าชกเขาได้
หลาย ๆ ที่ แต่พอเขาหลบได้ที่หนึ่ง ตนเสีย
น้ำหนักอาจจะตกลงมาจากราวท่อนไม้นั้นได้ทันที
ดังนั้นต้องนับเป็นแพ้

ไม้หึ่ง

โดย

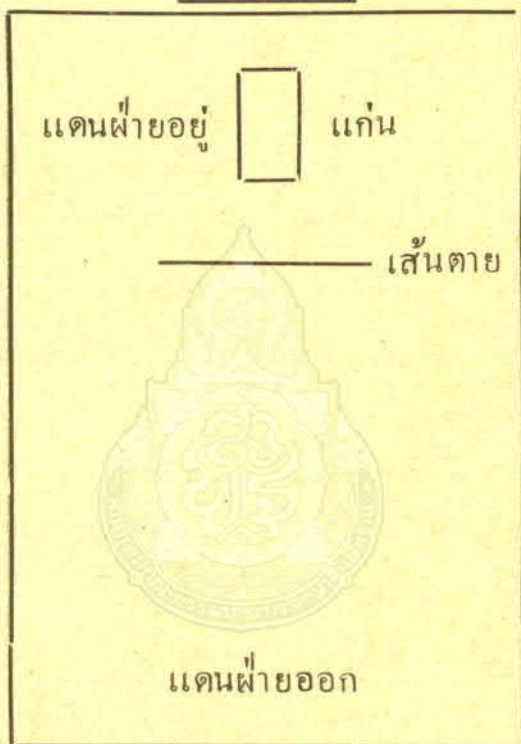
หลวงประสิทธิ์ชนนทเวท

การเล่นไม้หึ่งมี ๒ ชนิด ชนิดหนึ่งใช้ไม้
เรียกว่า “ไม้เคาะ” มีอันตรายอยู่บ้าง ส่วนอีก
ชนิดหนึ่งใช้ลูกยาง โดยโยนลูกยางขึ้นเหนือ
ศีรษะแล้วแบมือหรือกำมือดีให้ลูกยางนั้นวิ่งไป
ในอากาศให้ไกล ๆ

เครื่องใช้ ๑. ลูกยาง ๑ ลูก อิฐมอญหรือ
แผ่นไม้ขนาดเดียวกับอิฐ ๑ แผ่น อิฐหรือไม้
เรียกว่า “แก่น”

๒. สนามเล่นต้องการความยาวมากกว่าความ
กว้าง ซึ่งกว้างสัก ๖—๑๐ เมตร ส่วนยาวยิ่งยาว
ยิ่งดี อย่างน้อยควรมีสัก ๓๐ เมตร หรือ ๔๐ เมตร

สนามไม้หึ่ง

จำนวนผู้เล่น อย่างน้อยฝ่ายละ ๓-๔ คน
 อย่างมากไม่เกินฝ่ายละ ๑๐ คน มี ๒ ฝ่ายๆ ละ
 เท่าๆ กัน คือฝ่ายอยู่และฝ่ายออก

วิธีเล่น ๑. การเล่นนี้มีวิธีตีลูกยางอยู่ ๒ ท่า

- ก. ยืนระหว่างแก่นและเส้นตาย หันหน้าไปทางฝ่ายออก, โยนลูกยางขึ้นเหนือศีรษะ ตีด้วยมือให้วิ่งไปตามอากาศ ทำซ้ำเรียกว่า “ไม้หน้า” ตี ๓ ครั้ง
- ข. ยืนที่เส้นตาย หันหลังให้ฝ่ายออก โยนลูกยางขึ้นเหนือศีรษะ แล้วใช้มือตีลูกยางให้ลอยข้ามศีรษะ ไปโดยไม้หันตัวกลับเลย เรียกว่า “ไม้หลัง” ตี ๓ ครั้ง ยังมีอีกไม้หนึ่งเรียกว่า “ไม้ส่ง” วิธีตีทำนองเดียวกันกับไม้หน้า แต่ตีครั้งเดียว

๒. ก่อนเริ่มลงมือเล่น ควรตกลงกันก่อนว่า ฝ่ายแพจะยอม “ตี” หรือยอมให้ “จู่” อย่างใดอย่างหนึ่ง และฝ่ายใดจะออกและฝ่ายใดจะอยู่

๓. ไม้หน้า, ไม้หลัง, และไม้ส่ง รวม ๓ ไม้

ด้วยกัน^๕ ฝ่ายอยู่ทุกคนต้องได้เล่น

๔. ฝ่ายอยู่ตีลูกยางไปครบ ๗ ไม้ โดยฝ่าย
ออกรับไม้ได้ และทอยแก่นไม้ถูก ฝ่ายออก
เป็นแพ้

๕. ถ้าฝ่ายออกรับลูกยางที่ดีมาไว้ได้ก่อน
ตกดิน หรือทอยแก่นถูกในไม้ใดไม้หนึ่ง ฝ่าย
อยู่ที่ตีมา “ตาย” ต้องผลัดให้คนใดคนหนึ่ง
ในพวกของตนที่ยังไม่ได้ตีมาเริ่มเล่นเช่นเดียว
กัน เวียนไปอย่างนั้นจนกว่าจะหมดตัว

๖. เมื่อหมดตัวแล้ว ฝ่ายออกมาเป็นฝ่ายอยู่
และตีลูกยางผลัดเปลี่ยนกันไปทำนองเดียวกัน

๗. คนใดในฝ่ายอยู่ทำสำเร็จทั้ง ๗ ไม้ เรียก
ว่า “ชนะ” ฝ่ายออกจะต้องยอม “ตี” หรือ
ยอมให้ “จี้” วิธีปรับ^๕ ให้ฝ่ายชนะตีไม้หน้า
ไปคนละ ๑ ครั้ง ต่อ ๆ ระยะทางกันไปทุกคน
จะได้ระยะทางยาว เมื่อตีต่อกันไปดังนี้, ได้

ระยะทางที่สุดเพียงไหน ให้ผู้ชนะจับผู้แพ้กลับ
มา หรือให้ผู้แพ้ช่วยกันตีมาจนถึงแก่น

๘. การเล่นนี้ ผู้เล่นพึงเข้าใจว่า ถ้าตนต้อง
เป็นฝ่ายออกอยู่ตราบใด จะไม่มีโอกาสชนะได้
ตราบนั้น เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องพยายาม
ทำให้ฝ่ายอยู่ “ตาย” เสียก่อน ที่เขาจะทำ
สำเร็จทั้ง ๗ ไม้ โดยรับลูกยางที่เขาตีมาให้ได้
หรือถ้ารับไม่ได้ก็ควรทอยให้ถูกแก่น เพื่อเป็น
โอกาสสำหรับตนที่จะได้เป็นฝ่ายอยู่

๙. ระยะทางที่ทอยแก่น กำหนดเอาระยะ
ทางที่สุดตรงที่ ๆ จับลูกยางได้

๑๐. การตี ถ้าผู้ตี ๆ มาขาดใจหรือสิ้นเสียง
ตามกลางทาง ต้องถูกปรับ

๑๑. การถูกปรับนี้ จะปรับโดยวิธีให้ตีใหม่
หรือวิธีตีเพิ่มขนอีกก็ไม่ว่าก็ได้ แล้วแต่จะทำความ
ตกลงกันเมื่อก่อนเล่น

โมรา

โดย

นายทวี ปวนะฤทธ^๔

โมราเป็นการเล่นชนิดอยู่กลางแจ้ง แต่กีฬาชนิดนี้ใครเป็นผู้เริ่มคิด หรือคิดเล่นกันมาเมื่อสมัยใดนั้น สุดวิสัยที่ข้าพเจ้าผู้เขียนจะจำได้ แต่เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าชาวเราได้เคยเล่นกันมานานแล้ว ข้าพเจ้ายังไม่รับรองว่าโมราเป็นกีฬาที่ชาวไทยของเราเล่นมาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่รับรองว่าเราได้เล่นกันมานานจริง

กีฬาชนิดนี้เด็ก ๆ มักชอบเล่น เพราะเป็นกีฬาที่ออกจะสนุกสนานอย่าง โลดโผน อยู่สักหน่อย และเล่นกันได้ทุกฤดูกาลเว้นแต่ฤดูฝน เพราะตามพื้นดินเฉอะแฉะ ถ้าเล่นกันแล้วอาจจะทำให้เสื้อผ้าสกปรกได้ง่าย

เครื่องประกอบการเล่นโมรา มีลูกบอลดี
และกระเบื้อง ลูกบอลดีสำหรับทอยหรือขว้าง
กระเบื้องไว้สำหรับซ้อนตั้ง ลูกบอลดีที่จะนำมา
เล่นนั้นไม่ควรจะแข็งหรือใหญ่จนเกินไป ลูกบอลดี
ที่แข็งเกินไป เวลาขว้างกันผู้ถูกขว้างมักจะเจ็บ
กายบอบช้ำ ซึ่งอาจจะทำให้ไม่มีผู้สมัครเล่นได้
เพราะบางคน นิยมชอบเล่นกันด้วย ลูกเทนนิส
เมื่อนึกดูแล้วก็น่ากลัวบอบช้ำ แต่ข้อสำคัญ
ลูกบอลดีนั้นควรจะเป็นลูกที่ทำหน้าที่กระดอนได้ดี
และจับได้ถนัดมือ ไม่ใหญ่หรือเล็กจนเกินไป
สำหรับแผ่นอิฐนั้นควรจะใช้เศษอิฐที่ไม่หนาหรือ
บางเกินไป ถ้าจะใช้อย่างอื่นแทนอิฐก็ได้ แต่
ต้องเป็นสิ่งที่ลมพัดไม่ล้ม เศษอิฐนั้นให้โต
ประมาณ ๒ นิ้วมือ กว้างยาวอย่าให้ต่างกันมากนัก
นัก ถ้าจะให้สนุกควรใช้แผ่นอิฐ ซึ่งมีด้าน
ขรุขระบ้างจึงจะดี เพราะตั้งกันยาก แผ่นอิฐ

ควรจะใช้อย่างน้อย ๑๒ แผ่น ยิ่งมากยิ่งสนุก
วิธีเล่น แบ่งจำนวนคนเล่นออกเป็นสอง
 พวกๆ หนึ่งต้องเท่าๆ กัน ข้างหนึ่งควรมีจำนวน
 ไม่น้อยกว่า ๕ คน

สถานที่เล่นควรจำกัดเขตต์หน้เสียก่อน ที่วง
 โมราให้กองแผ่นอิฐซ้อนกันจนหมดจำนวนที่ตกลง
 กัน ควรนับเสียก่อนว่าใช้แผ่นอิฐกี่แผ่น
 เมื่อตั้งแผ่นอิฐชั้นเล็ก ๆ นั้นเสร็จแล้ว ควรขีด
วงกลมรอบ ๆ ตั้งอิฐนั้น เมื่อจำกัดการตั้งอิฐให้
 อยู่ในบริเวณนั้น อย่าขีดวงโตจนเกินไป พอ
 ให้เส้นรอบวงนั้นอยู่ใกล้เคียงกับแผ่นอิฐ

จากที่ตั้งอิฐนั้น แบ่งระยะพวกเล่นข้างหนึ่งๆ
 ให้ห่างจากกองอิฐเท่า ๆ กัน ควรจะห่างจาก
 กองอิฐนั้นข้างละ ๘ เมตร (๔ วา) เป็นอย่างน้อย
 เมื่อแบ่งพวกกันเสร็จแล้ว ต่างพวกก็ส่งผู้แทน
 มาทายหัวก้อยกัน ข้างไหนทายถูกก็ได้ทยอย
 ลูกบดลี้ก่อน

ถ้าเล่นกันจำนวนข้างละมาก ๆ คน ๑ ควรมี
เครื่องหมายในพรรคพวกของตน เช่นเอาผ้า
พันมือหรือใช้ผ้าคาดเอว เพื่อสังเกตเครื่องหมาย
พรรคพวกได้ง่าย

ก่อนจะลงมือเล่น แบ่งพวกออกเป็น ๒ พวก
สมมุติพวกหนึ่งแดง พวกหนึ่งขาว ให้พวกแดง
เป็นผู้เริ่มทอยลูกบอลดีก่อน การเล่นใช้ลูก
บอลดีใบเดียว การทอยลูกบอลดีนั้นจุดประสงค์
จะทอยให้กองอิฐที่ตั้งนั้นล้ม เมื่อฝ่ายใดทอย
กองอิฐนั้นล้มก่อน อีกข้างหนึ่งต้องเป็นฝ่ายแพ้
สมมุติให้ฝ่ายแดงทอยกองอิฐล้ม ฝ่ายขาวต้อง
รับตั้งกองให้เสร็จ สำหรับฝ่ายแดงมีสิทธิ
จะขวางฝ่ายขาวได้ตลอดเวลา จนกว่าฝ่ายขาว
จะตั้งกองเสร็จ

แต่มีเงื่อนไขที่ฝ่ายขาวอาจจะชนะได้ก็คือ
ถ้าขณะใดที่ฝ่ายแดงไปฝ่ายตนๆรับลูกที่ฝ่ายแดง

ขว้างมาก่อนที่ลูกจะตกดินด้วยประการใดก็ดี ฝ่าย
ชาวก็จะกลับเป็นฝ่ายชนะ ลูกที่ฝ่ายแดงป่านั้น
 ฝ่ายขาวอาจจะรับด้วยวิธีใด ๆ ก็ได้ เช่นรับด้วย
 มือสองมือ แขนสองแขน ขาสองขา ซึ่งแล้ว
 แต่จะถนัด บางที่เราอาจจะรับลูกได้โดยวิธีอื่น
 ซึ่งบังเอิญเป็นโชคของตนก็ได้ ผู้เล่นที่กล้า ๆ
 มักจะรับลูกบอลได้ง่าย เช่นเวลาถูกขว้างทนม
 จับมือเอาม้าง หรือเอามือตบลูกบอล ซึ่ง
 ขว้างมาแรง ๆ ให้อลอยขึ้นไปแล้วจึงใช้รับ การ
 ที่ทำเช่นนั้นต้องระวังฝ่ายชนะ ซึ่งจะคอยมา
 ระวังความทำลูกไม้ต่าง ๆ ไม่ให้ฝ่ายแพ้รับได้
ลูกบอลที่ผู้ชนะขว้างมาถ้าไม่ถูกพื้นดินแล้ว
ฝ่ายแพ้รับไว้ได้ต้องถือว่ากลับเป็นฝ่ายชนะ สม
 มติว่าฝ่ายแดงขว้างฝ่ายขาวโดนคนใดคนหนึ่ง
 หรือโดนกำแพง, ต้นไม้ ฯลฯ ซึ่งไม่ใช่พื้นดิน
 แต่แล้วลูกบอลก็กระดอนขึ้นมา ฝ่ายขาวรับไว้

ได้ก่อนลูกจะตกดิน ฝ่ายชาวก็กลับเป็นฝ่าย
ชนะได้เหมือนกัน

การขว้างตามกติกาห้ามไม่ให้ลูกบอลล์ได้
ขว้าง ผู้ขว้างจะก้าวขาออกไปเกินกว่า ๑ ก้าวไม่ได้
ถ้าอยากได้ขว้างต้องใช้ทุ่มหรือโยนลูกบอลล์เข้า
ใกล้ฝ่ายแพ่ หรือโยนให้พรรคพวกของตนรับ
เพื่อขว้างฝ่ายที่แพ่ได้ถนัดมือ ถ้าโยนให้พรรค
พวกของตนต้องระวังอย่าให้ฝ่ายที่แพ่กระโดด
มาแย่งรับลูกบอลล์ซึ่งยังไม่ตกลงยังพื้นดินได้
ถ้าแย่งรับได้ฝ่ายนั้นจะกลับเป็นฝ่ายชนะ

สมมุติว่าฝ่ายแดงกำลังเป็นฝ่ายชนะ ฝ่าย
ขาวเป็นฝ่ายแพ่ ฝ่ายขาวกำลังทำหน้าที่ตั้งกองอิฐ
อยู่ ถ้าฝ่ายขาวตั้งกองอิฐเสร็จแล้ว จะต้อง
ร้องให้ฝ่ายแดงได้ยินว่า “โม” เมื่อร้องว่า
“โม” แล้ว แต่ฝ่ายแดงยังขันขว้างมาถูกฝ่าย
ขาวอีก ฝ่ายขาวอาจจะปรับโดยวิธีล้มกอง แล้ว

เข้าแย่งลูกบอลล์ขว้างฝ่ายแดงได้

นอกจากวิธีนี้แล้ว ขณะที่ฝ่ายแดงขว้างฝ่ายขาว ถ้าฝ่ายขาวรับได้ ต้องรีบบอกเพื่อนของตนที่กำลังตั้งกองอิฐอยู่นั้นรีบล้มกองเสีย หากว่ากองอิฐที่ฝ่ายขาวตั้งนั้นเสร็จแล้ว เผอิญฝ่ายขาวรับได้ ถ้าฝ่ายแดงซึ่งอยู่ใกล้กองอิฐนั้นรีบร้อง “โม” และวิ่งมาเอามือกางสุมเหนือกองอิฐ ฝ่ายขาวจะต้องหยุดปาทันที จะปรับปายฝ่ายแดงไม่ได้ คล้ายกับว่าตนตั้งกองเสร็จแล้วเช่นเดียวกัน

ต่อไปจะได้พูดถึงวิธีทอยลูกบอลล์อีกครั้งหนึ่ง การทอยกองอิฐจะใช้กลิ้งลูกบอลล์เดียวดไปกับพื้นดินหรือจะใช้ขว้างก็ได้ แต่จะต้องระวังข้างที่อยู่ตรงกันข้ามกับตนซ่อนลูกได้ เช่นสมมุติว่าฝ่ายแดงทอยกองอิฐผิด ลูกบอลล์วิ่งตรงไปยังอีกข้างหนึ่ง ถ้าข้างที่อยู่ตรงกันข้ามเอาเท้าซ่อนลูกบอลล์แล้วเอามือรับได้ และมีฝ่ายขาว

ซึ่งเป็นพวกเดียวกันอยู่ที่ข้างกองอิฐล้มกองอิฐ
ทัน ฝ่ายขาวก็เป็นฝ่ายชนะ

อีกวิธีหนึ่งที่ใช้ทอยกองอิฐโดยวิธีข้าง ซึ่ง
ไม่ใช่กลดังที่ได้พูดมาแล้ว ถ้าลูกนั้นถูกพื้นดิน
ครึ่งเดียวแล้วกระดอนขึ้นสูง จนอีกฝ่ายหนึ่ง
รับได้และล้มกองทัน ฝ่ายที่รับลูกบอลได้ก็
เป็นฝ่ายชนะ และไล่ข้างได้

แต่ยังมีวิธีเล่นอย่างอื่นอีกชนิดหนึ่ง ตาม
ที่สมมุติว่า ถ้าฝ่ายแดงทอยกองผิด ลูกบอล
กลิ้งไปหาอีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าฝ่ายนั้นเอาเท้าช้อน
ลูกหรือรับลูกได้ คนที่ทอยลูกจากฝ่ายแดงนั้น
ต้องตาย แล้วไม่มีสิทธิ์ที่จะทอยลูกอีก ถ้า
ข้างไหนทอยลูกไปให้อีกฝ่ายหนึ่งช้อนลูกได้ จน
ฝ่ายตนตายหมด อีกฝ่ายที่ช้อนลูกได้ มีสิทธิ์
ที่จะล้มกองแล้วข้างฝ่ายแพ้ได้ แต่ถ้าฝ่ายที่
ช้อนลูกได้ล้มกองไม่ทัน เพราะฝ่ายที่ตายหมด
วิ่งมาร้องโมแล้วเอามือสุมกองก่อน ฝ่ายที่ช้อน

ลูกจะล้มกองและขวางไม่ได้

การซ้อนลูกด้วยเท้าหรือรับลูกขวางกองกระ
ดอนครั้งเดียวได้ จะต้องทุ่มลูกบอลลงดิน
ครึ่งหนึ่งก่อน

ฉะนั้นโดยวิธีเหล่านี้ นอกจากจะแบ่งพรรค
พวกอยู่คนละข้างแล้ว พวกที่ทำหน้าที่ขวาง
หรือทอยก็ทำหน้าที่ไป นอกนั้นอาจจะมาคุมเชิง
ที่กองอิฐได้ เพราะต้องคอยคุมเชิงอยู่เสมอ
เช่นเมื่อข้างหนึ่งทอยกองผิด ลูกกลิ้งไปและอีก
ฝ่ายหนึ่งเอาเท้าซ้อนรับไว้ได้ ฝ่ายที่รับลูกเช่นนั้น
ได้ จะต้องรับล้มกองได้โดยเร็วเท่าใดยิ่งดี อย่า
ช้าจนฝ่ายที่ทอยลูกพลาดกองร้อง “โม” แล้ว
เอามือสุมกองอิฐได้ ถ้าฝ่ายนั้นร้อง “โม”
เอามือสุมกองทัน ฝ่ายที่ซ้อนลูกได้จะขวางหรือ
จะเป็นฝ่ายชนะไม่ได้

ที่กองอิฐนั้นทั้งสองฝ่ายจะต้องส่งผู้แทนมา

มากอยเชิงอยู่เสมอ สำหรับทำหนักร่อง “โม”
และเอามือสุมกอง ในเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทอย
กองผิด จนทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเอาเท้าซ้อนลูกได้
หรือรับลูกได้ หรือในเมื่อขณะที่ตั้งกองเสร็จ
แล้ว เพื่อจะให้การขว้างสิ้นสุดลง นอกจากนั้น
ยังจะต้องทำหน้าที่สุมกองอีกขณะที่ฝ่ายตนซ้อน
ลูกรับลูกได้หรือขณะที่กำลังถูกขว้าง แต่ฝ่าย
ตนรับลูกได้จะได้สุมกองอีกทันที

สรุปรวมความว่า การเล่นโมจะต้องชำนาญ
ในการเล่นในเชิง

- ๑) ทอยหรือขว้างโดยชำนาญ
- ๒) รับลูกที่ฝ่ายหนึ่งขว้างมาได้ โดย
ชำนาญ
- ๓) อดทนต่อการเจ็บ
- ๔) ว่องไว
- ๕) ไหวพริบดี

ท้ายของคำอธิบายนี้ ข้าพเจ้าหวังใจว่าผู้ใด
 ในการกีฬาประเภทนี้ คงจะพินพิเคราะห์กันโดย
 ทั่วไปในไม่ช้า เพราะเท่าที่ปรากฏอยู่ในเวลานี้
 ยังรู้สึกว่ายคนไทยเราทุกคนได้จัดวางต่อกีฬาที่เรา
 เคยนิยมกัน และแล้วกลับหันหน้าเข้าหากีฬา
 ซึ่งเป็นของชาวต่างประเทศเสียโดยมาก ข้าพเจ้า
 ผู้หนึ่งซึ่งใคร่ต่อการฝักคตินิยม เพื่อให้ชาวไทย
 ได้รักษากีฬาพื้นเมืองของเราให้ยืนยงคงไว้ต่อ
 ไป ได้พยายามเขียนหลักของการเล่นกีฬาประ
 เภทนี้ ให้ใกล้เคียงกับคตินิยมและเป็นแบบที่จะ
 ใช้เล่นได้ทั่วไป แบบอื่นซึ่งบางท่านเล่นแผลง
 ไปกว่านี้ ซึ่งข้าพเจ้าไม่ได้พูดถึง แต่ก็อาจ
 จะใช้ได้โดยท่านเองเดียวกัน การเขียนทั้งนี้
 อยากจะให้ อยู่ในแนว ความประสงค์ ของคณะ
 กรรมการอำนวยการนี้เร่งรีบใหม่ จึงมิได้เขียน
 โดยตัดแปลงหรือแก้ไขวิธีเล่นตามแบบเดิมเลย
 เพื่อให้ประเพณีคงเป็นประเพณีต่อไป

มอญซ่อนผ้า

โดย

นายครอง ทินบาล

๑. ผู้เล่น ไม่กำหนดจำนวนผู้เล่น ยิ่งมาก
เท่าใดก็ยิ่งเพิ่มความครึกครื้น การเล่น
ชนิดนี้เล่นได้ทั้งหญิงและชาย และถ้าจะ
รวมกันเล่นก็ไม่น่าจะขัดกับจารีตประเพณี
ของคนไทย เพราะวิธีเล่นไม่เป็นการนำ
ละอายอดสูหรือนำมาซึ่งความเสื่อมเสียใน
เกียรติแห่งตนแม้แต่ประการใด ตรงกันข้าม
ความรู้สึกระหว่างเพศน่าจะนำมาซึ่งความ
สนุกสนานยิ่ง
๒. เครื่องเล่น หาผ้าเช็ดหน้าขนาดใหญ่หนึ่งผืน
ไม่ต้องขมวดหรือข้วนให้เป็นเกลียว เพราะ

เมื่อฟาดถูกผู้ใดเข้าแล้วจะเจ็บ ความสนุก
 หนึ่งแรงที่มียู่จะหมดไป ความโกรธเคือง
 จะเข้ามาแทนที่

๓. สถานที่เล่น ไม่จำกัดความกว้างยาว จำนวน
ผู้เล่นเป็นปริมาณ
๔. วิธีเล่น ขั้นที่ ๑. ให้ผู้เล่นทั้งหมดจับไม้สั้น
ไม้ยาว ผู้ที่ได้ไม้สั้นที่สุดถือผ้าเช็ดหน้า
ที่เตรียมไว้แล้วนั้น ออกไปยืนข้างนอก ที่
เหลือนอกนั้นนั่งล้อมกันเข้าเป็นวงกลม หัน
หน้าหากัน ไว้ระยะห่างกันประมาณ ๑ สอก
(ถ้าผู้เล่นต่างเพศจะนั่งให้ไกลเพื่อต้องการ
คุยกันก็ไม่ห้าม) เอามือทั้งสองพาดไว้ที่ตัก
ระหว่างนั่งอยู่นี้ควรจะคุยกันหรือร้องเพลง
บทใดบทหนึ่ง เพื่อความรื่นเริง
- ขั้นที่ ๒. ให้ผู้ถือผ้าถือบังตัวไว้ โดย
ผู้ที่นั่งจะได้เห็นไม้ถนัด แล้วเดินหรือวิ่ง

ไปรอบ ๆ วง จะต้องทำท่าทางหรือหน้าตาให้
สนิท เดินบ้างวิ่งบ้าง ทำเป็นวางผ้าแต่ไม่วาง
เพื่อหลอกล้อผู้ที่นั่งเปลोटัว และเห็นเป็น
โอกาสดีแล้วก็แอบหย่อนผ้าลงใกล้หลังผู้หนึ่ง
คนใดคนหนึ่ง เมื่อวางผ้าแล้วควรเดินหรือ
วิ่งให้เร็วต่อไปเพื่อได้กลับมาถึงที่เดิม โดย
มิให้ผู้นั้นทันรู้ตัว

คนที่ ๓. ถ้าผู้ถูกวางผ้าข้างหลังรู้สึกตัว
เสียก่อนผู้วางมาถึง ก็ต้องรีบลุกขึ้นฉวยผ้า
วิ่งไล่ฟาดผู้ที่วาง จนกว่าผู้ทวาง จะวิ่ง มานั่ง
แทนที่ของตนได้ แล้วจึงเดินหาโอกาส
วางผ้าข้างหลังผู้หนึ่งผู้ใดอีกต่อไป แต่ถ้า
ผู้ถูกวางข้างหลังไม่รู้สึกตัวจนผู้ทวางวิ่งมาทัน
ก็หยิบผ้าที่วางนั้นขึ้นฟาดผู้ถูกวางจนกว่าจะ
ลุกขึ้นรับผ้าออกเดิน ผู้วางจึงลงนั่งแทนที่

๕. ข้อควรระวังในการเล่น ๑. ผู้นั่งทุกคนจะ
หันหน้าไปคู่ข้างหลังไม่ได้

๒. ถ้าสงสัยว่าจะมีผ้าอยู่ข้างหลังตน
หรือไม่ก็ให้ใช้มือคลำดูเท่านั้น

๓. ผู้ถือต้องวางผ้าลงข้างหลังให้ใกล้ตัว
ผู้นั่ง จะวางเกินกว่า ๑ ศอกไม่ได้ และ
ให้วิ่งหรือเดินต่อไปข้างหน้าจนบรรจบรอบ
จะกลับหลังหันย้อนมาไม่ได้

๖. ประโยชน์ของการเล่น กล่าวโดยย่อมีดังนี้

๑. เพื่อฝึกหัดให้ผู้เล่นเป็นคนว่องไว

๒. เพื่อฝึกหัดให้ผู้เล่นเป็นคนมีไหวพริบ
และรู้จักสังเกตเหตุการณ์ต่าง ๆ

๓. เพื่อฝึกหัดให้ผู้เล่นไม่เพลอตัว แม้
ตนจะอยู่ในฐานะสุขสบายหรือรำเริงประการ
ใด

แย้ลงรู

โดย

นายเจริญ สายัณห์วัฒน์ พ.ป.

แย้ลงรู เล่นชุดละ ๓ คน (สำหรับชาย)

๑. เครื่องประกอบการเล่น

- ก. บักเสา ๓ เสาเป็นรูปสามเหลี่ยม ระยะห่างจากศูนย์กลางประมาณ ๔ ศอกเศษ หรือจะใช้ผลไม้ เช่น ผลส้ม ผลสาลี่ แทนเสาก็ได้ หรือวางไว้ที่โคนเสา
- ข. ใช้เชือกขนาดโตประมาณ ๔ หุน ๓ เส้น ยาวประมาณเส้นละ ๓ ศอก ผูกรวมต้นเชือกเป็นเงื่อนเดียวกัน

๒. วิธีเล่น

- ก. เอาปลายเชือกผูกกับเอวหรือเข็มขัด

ของผู้เล่น ส่วนต้นเชือกรวมที่เขตต์
กึ่งกลาง โดยใช้ปูนขาวเป็นเครื่องหมาย
เขตต์กึ่งกลาง

ข. ผู้เล่นโยงโย่ ๔ ขา หันหน้าตรงไปทาง
หลักที่ปัก หรือผลไม้ที่วางไว้ที่โคนหลัก
ต้องห่างจากมือผู้เล่น (ลองเอื้อมมือดู)
ประมาณ ๕๐ เซ็นติเมตร

ค. สัญญา จะใช้นับ ๑-๒-๓ หรือยังนับ
ก็ได้ เมื่อให้สัญญาแล้ว ผู้เล่นต่างคนต่าง
มุ่งไปทางหน้า เพื่อจับหลักหรือหยิบของ
นั้น ใครจับหลักหรือหยิบของได้ก่อน
เป็นชนะนะ หหมดเกมเล่น

หมายเหตุ กรรมการต้องจัดผู้เล่นให้เท่า ๆ กัน
ซึ่งเห็นว่ามีกำลังดีพอวัดเหวี่ยงกัน

ลิงชิงหลัก

โดย

นายครอง ทินบาล

๑. ผู้เล่น กำหนดตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไป แต่ไม่ให้เกิน ๑๐ คน การเล่นเกมชนิดนี้เหมาะสำหรับชาย
๒. เครื่องเล่น หาไม้หลักขนาดที่เหนียวไม่หัก หรือไม้ลัม สูงเสมอเวลาขึ้นเหนียวถนัดมาปักกระยะห่างกันราว ๕—๖ ก้าวให้เป็นวงกลม มีจำนวนน้อยกว่าผู้เล่น ๑ หลัก
๓. วิธีเล่น ขั้นที่ ๑. ให้ผู้เล่นทั้งหมดจับไม้สั้น ไม้ยาว ผู้ใดได้ไม้สั้นเป็น “ลิง” ยืนอยู่กลางวง
ขั้นที่ ๒. ผู้เล่นนอกจากลิง เข้าประจำ

หลัก ๆ ละ ๑ คน ต้องเอามือหรือเท้าแตะ
หลักไว้เสมอ แล้วตกลงกับผู้ที่อยู่ใกล้
เปลี่ยนหลักเสมอไป วิธีตกลงเปลี่ยนหลัก
ใช้วิธีพะยักหน้า จูปาก กระแอมหรือเครื่อง
หมายใด ๆ ก็ได้

กั้นที่ ๓. ระหว่างที่ผู้เล่นประจำหลักสับ
เปลี่ยนกันอยู่นี้ ให้ลิงคอยพยายามเข้าไป
แย่งหลักที่วางอยู่ แย่งได้หลักใดก็ประจำ
อยู่หลักนั้น ผู้ที่หาหลักไม่ได้ก็เป็นลิงแทน
ต่อไป

๔. ข้อควรระวังในการเล่น (๑) การชิงหลัก
ใครเอามือหรือเท้าถูกหลักก่อน นับว่าผู้นั้น
ได้หลัก

(๒) ห้ามมิให้ผลักไสหรือดึงกันเป็นอัน
ขาด ถ้าฝ่าฝืนต้องถูกปรับให้เป็นลิง

(๓) ผู้ประจำหลักไม่ควรยืนอยู่เฉย ๆ

ควรเปลี่ยนหลักกันให้บ่อยที่สุด เพื่อความ
สนุกสนาน

(๔) ผู้เป็นลิงต้องรวดเร็ว และใช้
หางตาชำเลื่องเพื่อแย่งหลัก

(๕) ผู้ประจำหลัก ก่อนจะเปลี่ยนหลัก
กัน การทำวิธีตกลงควรทำแต่เพียงรู้จัก
๒ คนเท่านั้น

๕. ประโยชน์ของการเล่น กล่าวโดยย่อดังนี้

- (๑) เพื่อฝึกหัดให้ผู้เล่นว่องไว
- (๒) เพื่อฝึกหัดให้ผู้เล่นมีความไหวพริบ
- (๓) มีการอนามัยในตัวเสร็จ

วิ่งเบียร์

โดย

พระยาวิเศษสุภวัตร

การเล่นวิ่งเบียร์ เป็นกีฬาที่เราท่านเห็นกัน
มาภายใน ๒๐ ปีนี้ ข้าพเจ้าเข้าใจว่ากีฬาอันนี้
มาจาก “เอาเถิด” การเล่นเอาเถิดก็คือวิ่งไล่จับ
กัน มีผู้วิ่งหนึ่งคนเดียวหรือหลายคน แต่มีผู้วิ่ง
ไล่จับคนเดียว ต้องการสถานที่กว้างใหญ่จึงจะ
สนุก แต่วิ่งเบียร์นั้นเป็นการวิ่งแข่งกัน โดย
มีขอบเขตที่ใช้สถานที่แคบได้ เช่นใต้ถุนเรือน
เป็นต้น ใช้วิ่งวนรอบเสาเรือน ๒ ต้น เป็นขอบ
เขตก็ใช้ได้ ถ้าฝ่ายใดวิ่งช้า ฝ่ายนั้นก็ฝ่าย
ถูกไล่ กระทรวงธรรมการเห็นว่าวิ่งเบียร์เป็นกีฬา
ที่ผู้ซึ่งต้องใช้ความเร็ว ไหวพริบ และความ

บากบั่นอดทน จึงได้จัดให้เป็นการแข่งขันชนิด
พวก นักรบ เป็นกีฬาส่วนหนึ่งของงานกรีฑา และ
ได้ตรากติกาไว้ดังต่อไปนี้ :—

(๑) จำนวนผู้เข้าแข่งขันสำหรับละ ๕ คน วิ่ง
อ้อมเสากลม ๒ เสา บัดแน่น ระยะห่างกัน ๑๐ เมตร
เส้นผ่ากลางเสา ไม่น้อยกว่า ๑๐ เซนติเมตร

(๒) ให้วิ่งเวียนซ้ายรอบเสาทั้งสอง ผู้วิ่ง
ถือไม้ข้างละอัน เมื่อไต่ทันอีกฝ่ายหนึ่งใช้ไม้
แตะหลัง ถ้ากำลังวิ่งไม้หลุดมือ ผู้วิ่งตาม
ใช้ไม้ตีไม้ที่อีกฝ่ายหนึ่งทำหลุดได้

(๓) ที่โคนเสาทั้งสองขีดเส้นขนานกัน และ
ตั้งฉากกับทางวิ่ง เพื่อเริ่มตั้งต้นแข่งขัน

(๔) ขณะวิ่งไม้หลุดมือ ผู้วิ่งในสำหรับเดี่ยว
กันไปหยิบวิ่งต่อไปได้ ห้ามโยน ขว้าง ปา

(๕) เมื่อวิ่ง กันนาน เกินควร อาจจะเป็นอัน
ตรายได้ ผู้ตัดสินมีอำนาจบอกให้หยุดพักได้

ละมำรำ

โดย

นายผล ผลิตสินธุ์

ก. แบ่งพวก

การแสดงแบ่งออกเป็น ๒ พวกๆ ละเท่าๆ กัน

คือ ฝ่ายชายและฝ่ายหญิง

สิ่งที่ต้องมีและใช้สำหรับการแสดง

๑. แก่น ไม้แผ่นไม้กระดานรูป ๔ เหลี่ยมกว้าง ยาว ๑๕ ซม.หนา ๓ ซม. หรือแผ่นอิฐ สุดแต่เห็นสมควรสำหรับเป็นเท้า มีจำนวน เท่ากับผู้แสดง ระยะแก่น ๕ ซม.
๒. ลูกสะบ้า ทำด้วยงา, เขา, ไม้ เป็นรูปกลม ขนาดวัดผ่าเส้นศูนย์กลาง $4\frac{1}{2}$ ซม. หนา ๑ ซม. สำหรับ ล้อ, ตีต, สดัด,

๓. สนาม มีอาณาเขตต์กว้างตามเกณฑ์ของ
จำนวนเกณฑ์ที่ตั้ง ส่วนยาวราว ๕ ม. สนาม
ต้องปรับพื้นให้เรียบได้เท่าใดยิ่งดี

ข. ท่าแสดง ๑๑ อย่าง

๑. ล้อ จับสะบ้าล้อไป
๒. คอ ใช้มือใดมือหนึ่งตามถนัดจับส่วนริม
ของลูกสะบ้าวางตรงคอ แล้วใช้นิ้วใดนิ้วหนึ่ง
หรือหลายนิ้วก็ได้ตามถนัด ผลักลูกสะบ้า
เพื่อให้ล้อไป
๓. หน้าอก จับสะบ้าในท่าที่ ๒ (คอ) ให้อยู่
ตรงอก แล้วใช้นิ้วอย่างท่าที่ ๒ ผลักสะบ้า
เพื่อให้ล้อไป
๔. สะดือ วิธีจับสะบ้าอย่างท่าที่ ๒ แต่ให้สะบ้า
อยู่ตรงสะดือเท่านั้น
๕. ต้นขา ใช้นิ้วทั้ง ๒ นิ้วส่วนบนของ
สะบ้าไว้แล้ว กระโดดหรือใช้มือช่วยสลับฝ่า

เพื่อส่งให้ลูกสะบ้าไปไกลก็ได้

๖. หัวเข้า ใช้เข้าทั้ง ๒ หนีบสะบ้าทางส่วน
แบนไว้ แล้วกระโดดปล่อยสะบ้าไป
๗. ข้างข้าง วางส่วนแบนของสะบ้าระหว่าง
ศูนย์กลางขาที่อ่อนล้า ด้านในใช้ฝ่าเท้าใด
ฝ่าเท้าหนึ่ง สูดแต่ความถนัดของผู้แสดง
ทับลูกสะบ้าไว้ แล้วกระโดดปล่อยลูกสะบ้า
ไป
๘. ตาตุ่ม ใช้ตาตุ่มเท้าทั้ง ๒ หนีบส่วนแบน
ของสะบ้าแล้วกระโดดปล่อยลูกสะบ้าไป
๙. กลางเท้า ใช้ระหว่างศูนย์กลางเท้าทั้ง ๒
หนีบสะบ้าไว้ แล้วกระโดดปล่อยสะบ้าไป
๑๐. หัวแม่เท้า ให้หัวแม่เท้าทั้ง ๒ หนีบส่วน
แบนของสะบ้า แล้วกระโดดปล่อยสะบ้าไป
๑๑. หลังเท้า ใช้ส่วนแบนของสะบ้าวางบนหลัง
เท้าใดเท้าหนึ่งสุดแต่ถนัดของผู้แสดง สืบ
เท้าที่วางสะบ้าไปด้านหน้า ๑ ก้าว แล้วก้าว

ทำหลังไปอีก ๑ ก้าว แล้วยกเท้าที่มีสะบ้า
สลัดลูกสะบ้าหมายแก่นของตนที่เดียวในท่า
จังหวะเร็ว (ถ้าถูกแก่นผู้อื่นเผลอและไม่ต้อง
ทำวิธีดีดเหมือนทำอื่น ๆ)

ก. สิทธิ

๑. ป้องกันเผลอ ในการแสดงท่าที่ ๑-๑๐ เมื่อ
ปล่อยสะบ้าลือไปแล้วตะครุบสะบ้าไว้ เพื่อ
มิให้ลือออกนอกแนวแก่นหรือถูกแก่น (เพื่อ
มิให้เผลอ)
๒. เร็ว เมื่อสะบ้าหยุดไม่ตรงกับแก่นของผู้ใด
ให้เรีมาวางให้ตรงแก่นของผู้นั้นได้ในระยะ
เท่ากับเมื่อสะบ้าได้หยุดอยู่นั้น
๓. ประจำแก่น ฝ่ายที่ยังมิได้แสดงต้องนั่ง
ประจำแก่นของตน เพื่อจะได้รู้เห็นฝ่ายที่
แสดงอยู่นั้นว่าจะเอารัดเอาเปรียบและถูก
ต้องหรือไม่

๔. ผ่านไม่ได้ ในท่าใดท่าหนึ่งมีการเนา คณะที่กำลังแสดงท่านั้น ๆ หมดสิทธิที่จะแสดงในท่านั้นหรือผ่านพ้นไป
๕. ทวน เมื่อถึงคราวคณะที่เนาได้แสดงอีก ต้องแสดงในท่าที่เนาอีก จนกว่าจะไม่มีการเนา จึงจะผ่านไปได้
๖. ผ่าน ในท่าใดไม่มีการเนาหรือมีการเนา แต่ได้แสดงถูกต้องตามข้อ ๕ (ทวน) แล้วคณะที่แสดงอยู่นั้นผ่านตามลำดับของท่านั้น ๆ ไปจนสิ้นท่าที่ ๑๑ ได้

๗. วิธีดีดและสลัด

๑. ดีด นั่งในท่าของ ๆ แล้วลดเข้าไคเข้าหนึ่งลงยังพื้นสนาม แล้ววางสะบั้นเข้าที่มีได้ลดลงดีดแก่นของตน เรียงกันเป็นลำดับจากซ้ายไปขวา (ถ้าถูกแก่นอื่น ๆ เน้า)

เมื่อติดถูกแก่นของตนในทำใดทำหนึ่งแต่
๑-๑๐ แล้ว ไม่ต้องแสดงในทำนั้น ๆ อีก
(เว้นแต่ฉาบ)

๒. สลัก อย่างเดียวกับทำที่ ๑๑ นั้นเอง เมื่อ
ถูกแก่นแล้วไม่ต้องแสดงในทำนั้นอีก (เว้น
แต่ฉาบ)

ง. วิธีวางสบ้ำ

๑. วางหน้าแก่น ผู้ที่ติดหรือสลักถูกแก่นของ
ตน ให้วางสบ้ำที่พื้นสนามตรงกลางแก่น
ของผู้นั้น
๒. วางบนแก่น ผู้ที่ติดหรือสลักสบ้ำผิด หรือ
พื้นเส้นแนวหน้าแก่น วางสบ้ำบนส่วนกลาง
ของแก่นผู้นั้น
๓. วางข้าง ผู้ที่ติดหรือสลักถูกแก่นผู้อื่น(เน่า)
ให้วางสบ้ำข้าง แก่น พื้นสนาม ด้านขวาริม
แก่นของผู้นั้น

จ. ฉาบ

๑. ลำดับ ต้องฉาบจากซ้ายไปขวา (ถ้าคนดีดหรือสลัดถูกเป็นคนแรกของหัวแถว เมื่อมีแก่นใดดีดหรือสลัดผิด มีสิทธิฉาบมาทางซ้ายได้)
๒. ฉาบ ทำที่ ๑-๑๐ จับลูกสะบ้าเคาะลงบนแก่น ส่วนฉาบทำที่ ๑๑ ทำอย่างเดียวกับทำที่ ๑๑ นั้นเอง
๓. ผู้ที่ต้องฉาบ ผู้ที่ดีดถูกหรือสลัดถูกเป็นผู้ฉาบแก่นผู้ที่ดีดหรือสลัดผิด ซึ่งอยู่ติดต่อกับแก่นของตนในระหว่างผู้ที่ดีดถูกด้วยกันไปทางขวามือ จะฉาบผู้ที่ดีดถูกด้วยกันไม่ได้ เช่นคณะที่แสดงมี ๑๒ แก่น ๆ ที่ ๑ ดีดหรือไม่ได้สลัดผิด แก่นที่ ๒ ดีดถูก ที่ ๓ ผิดอย่างนี้ แก่นที่ ๒ ซึ่งเป็นแก่นที่ดีดหรือสลัดถูกเป็นแก่นแรกของหัวแถว จึงฉาบ

ได้ทั้งชายและขวา หรือเกณฑ์ ๑ ดัดหรือ
สลัดผิดที่ ๒-๓ ดัดหรือสลัดถูก ที่ ๔-๕ ดัด
หรือสลัดผิด ที่ ๖ ดัดหรือสลัดถูก ที่ ๗-๘
ดัดหรือสลัดผิด ที่ ๙ ดัดหรือสลัดถูก ที่
๑๐-๑๑-๑๒ ดัดหรือสลัดผิด เกณฑ์ ๒ ซึ่ง
เป็นเกณฑ์ที่ดัดหรือสลัดถูกเป็นคนแรก ฉาบ
เกณฑ์ ๑ ทางซ้ายได้ เกณฑ์ที่ต้องเป็นผู้ฉาบ
เกณฑ์ ๔-๕ (เพราะอยู่ใกล้และติดต่อ)
เกณฑ์ ๖ ต้องฉาบเกณฑ์ ๗-๘ เกณฑ์ ๙
ต้องฉาบเกณฑ์ ๑๐-๑๑-๑๒

ฉ. หน้าที่ต้องรำ

๑. ปล่อยสะบ้าในท่าที่ ๑-๑๐ ล้อออกนอกแนว
แก่น (ท่าที่ ๑๑ ออกนอกแนวแก่นได้)
๒. ดัดหรือสลัดถูกแก่นอื่น ๆ
๓. ดัด หรือ สลัด ไม่ ถึง กำหนด ไว้ ตาม ครั้ง ที่
กำหนด

๔. ฉาบผิดระเบียบการฉาบ

ช. ชนะ

๑. ผู้ใดแสดงสันทำที่ ๑๑ ก่อนเป็นฝ่ายชนะ
ผู้แพ้ต้องรำทงคณะ

หมายเหตุ

เริ่มต้นของท่าทุก ๆ ท่าแล้ว ต้องทำการคิด
เรียงเป็นลำดับจากซ้ายไปขวา เมื่อผู้ใดคิดแล้ว
ต้องวาง सब้าให้ ถูก ตาม กฎ ของ การวาง सब้า
เมื่อวาง सब้าเรียบร้อยแล้วไม่มีการเนา ผู้ที่มี
หน้าที่ฉาบถูกต้องแล้ว ให้แสดงท่าต่อไปตาม
ลำดับจนกว่าจะมีการเนาจึงต้องพัก (แต่ต้องรำ
เสียก่อน) แล้วอีกฝ่ายหนึ่งแสดงต่อไปในท่าใด
แต่ไม่ต้องทำการฉาบ ก่อนหน้าฝ่ายที่จะชน
แสดง ถ้าต้องพักโดยเนาต้องแสดงทวนทำนั้น
อีก เมื่อไม่มีการเนาจึงจะผ่านทำนั้น ๆ ได้

เลือกกินวัว

โดย

ขุนชาญตรณกิจ

ระเบียบของการเล่นกีฬาเลือกกินวัวมีดังนี้คือ:—

๑. เครื่องใช้ มีหัวเสือและหัววัวซึ่งทำด้วย
กระดาดอย่างหัวโขนที่ขายตามตลาด ถ้าไม่มี
หัวเสือหรือหัววัว จะใช้ผ้าผูกสมมุติเอาก็ได้

๒. คอก กว้างยาวประมาณ ๖ เมตร จะเป็น
รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหรือกลมก็ได้ ใช้คนกางแขน
ทั้ง ๒ ข้างจับกันไว้ต่อ ๆ ไปทุกคนจนรอบให้เป็น
รูปคอกกลมหรือสี่เหลี่ยม

๓. จำนวนผู้เล่น สมมุติเป็นวัว ๔ คน และ
เป็นเสือ ๔ คน รวมเป็น ๘ คนด้วยกัน

๔. วิธีเล่น ถ้ามีหัวเสือและหัววัวอย่างข้อ ๑

แล้ว ผู้ที่เป็นเสือ ๔ คน ให้เอาหัวเสือสรวม
 สี่ระยะให้ปิดหน้าทั้ง ๔ คน ถ้าไม่มีหัวเสือและหัว
 วัว ผู้ที่เป็นเสือต้องใช้ผ้าผูกตาทั้ง ๔ คน และ
 ผู้ที่เป็นวัวไม่ต้องใช้ผ้าผูกตา ก็หมายความว่า
 เสือตาบอดทั้ง ๔ ตัว แต่วัวตาดีทั้ง ๔ ตัว แล้ว
 เอาเข้าไว้ในคอกตามข้อ ๒ เสืออยู่สี่มุมในคอก
 วัวอยู่กลางคอกทั้ง ๔ ตัว เวลาเล่นวัวต้องร้อง
 มอ ๆ เสมอ เมื่อเสือเข้ามาใกล้จะตะครุบวัว ๆ
 หยุดร้องคอยหนีเสือ ถ้าห่างเสือออกไปแล้ว
 วัวก็ร้องมอ ๆ ขึ้นอีก คอยล่อล่อเสืออยู่เช่นนั้น
 เสมอทั้ง ๔ ตัว หรือจะเอามือตบหลังและตบ
 กันเสือด้อเล่นบ้างก็ได้ เสือจะต้องวิ่งไล่ตะครุบ
 วัวอยู่ในคอกรอบ ๆ คอกเสมอ เมื่อเข้าไปชิด
 คอกคนที่จับมือกันเป็นคอกนั้น จะต้องให้สัญญา
 บอกว่าคอก ๆ เมื่อเข้าไปชิดคนไหนคนนั้นก็
 ต้องให้สัญญาเสมอ เมื่อเสือได้ฟังสัญญาณอย่าง

นี้แล้วจะต้องกลับไม่ดันออกนอกคอก ถ้าเสือ
ตะครุบถูกวัวตัวหนึ่งตัวใด วันนั้นต้องออกจาก
คอก หมายความว่าวัวตัวนั้นตายแล้ว จนกว่า
จะหมดวัวทั้ง ๔ ตัวภายในเวลา ๑๐ หรือ ๑๕ นาที
ที่กำหนดให้ นับว่าเสือชนะ วัวแพ้ ถ้าเสือ
ตะครุบวัวไม่หมดทั้ง ๔ ตัว ภายใน ๑๐ หรือ ๑๕
นาทีแล้ว นับว่าวัวชนะ เสือแพ้ แล้วแต่จะ
กำหนดเวลาหรือสัญญาณ ถ้าตามชนบทซึ่งไม่มี
นาฬิกา ให้ใช้นาฬิกาน้ำอย่างต่อยมวย ดีไก่
หรือ ถัดปลาก็ได้

๕. ความมุ่งหมาย เสือคอยตะครุบวัว วัว
คอยหนีเสือ เพื่อหวังเอาแพ้ชนะกัน

๖. ประโยชน์ คือฝึกหัดความว่องไว ไข้
ความสังเกต ไข้หูสำเนียงฟัง และออก
กำลังกายเล็กน้อย

เลื้อข้ามห้วย

โดย

พ. บ้านสมเด็จ

การกีฬาชนิดนี้เป็นกีฬากลางแจ้ง เล่น
ในลานหรือในสนามที่มีเขตต์กว้างยาวพอสมควร
ไม่ต้องการใหญ่โตมากนัก จำนวนผู้เล่นไม่จำกัด
ถ้ายิ่งจำนวนมากยิ่งเพิ่มความสุขครึกครื้นขึ้นอีก
การเล่นชนิดนี้ส่งเสริมให้ผู้เล่นเป็นคนวิ่งได้เร็ว
กะโดดได้สูง กะโดดได้ไกล และฝึกให้ร่างกาย
แข็งแรง

วิธีเล่น ในจำนวนผู้เล่นทั้งหมด จะต้องมีคนหนึ่ง
ลงเป็นห้วย โดยใช้วิธีจับไม้สั้นไม้ยาวก็ได้
แล้วแต่ผู้จัดการแข่งขันจะเห็นสมควร ผู้ลง
เป็นห้วยจะต้องนั่งบนพื้นตามท่าต่อไปนี้—

๑. ท่าที่ ๑ เหยียดเท้าขวาเดี๋ยวยกตั้ง

๒. ท่าที่ ๒ เหยียดเท้าคู่ จะใช้เท้าไหน
ซ้อนเท้าไหนก็ได้ตามแต่ถนัด

๓. ท่าที่ ๓ ทำแบบเดียวกับท่าที่ ๒ แต่
เพิ่มกางมือต่อจาก ๒ เท้าขึ้นไปอีก ๑ ฝ่ามือ
โดยตั้ง

๔. ท่าที่ ๔ ทำแบบเดียวกับท่าที่ ๓ แต่
เพิ่มกางอีกมือหนึ่งต่อจากมือแรกขึ้นอีก ๑
ฝ่ามือโดยตั้ง

๕. ท่าที่ ๕ ปลาตุกยักษ์เงย ให้ผู้เป็น
ห้วยนั่งคุกเข่า ชันศรชะไปข้างหน้าได้ระดับ
กับ^{ขึ้น}พื้น งอแขนไปข้างหน้า ยกศอกทั้งสอง
โผล่^{ขึ้น}ขึ้นโผล่ลง

๖. ท่าที่ ๖ บัวตูม ให้นั่งอย่างแบบท่า
ที่ ๕ เอาศอกทั้งคู่ยัน^{ขึ้น}พื้น มือทั้งสองกำ
เสมอหู

๗. ทำที่ ๗ บัวบาน ให้นั่งอย่างแบบท่า
ที่ ๖ แต่แบ่มือทั้งสองชูขึ้นให้ฝ่ามืออยู่ที่
ใบหู

๘. ทำที่ ๘ ข้างน้อย ให้นั่งคุกเข่า เอา
มือเท้า^๕ทั้งสอง ก้มหลัง ให้ศีรษะได้ระดับ
ไปข้างหน้า

๙. ทำที่ ๙ ข้างโค้ง ขึ้นด้วยเท้าโค้ง
หลัง เอามือเท้า^๕ขึ้น

๑๐. ทำที่ ๑๐ ข้ามห้วย ให้ผู้เป็นห้วย
นอนเหยียดบนพื้น ให้แขนทั้งสองชูเหยียด
ไปทางศีรษะ แล้วจีดระยะความยาวจาก
ปลายเท้าเส้น ๑ และจากมือเส้น ๑ ให้
ขนานกันทั้งสองเส้นไว้เป็นระยะกะโดดไกล
(บางแห่งใช้โดยวิธีให้คนที่เป็นห้วยกะโดด
กะโดดได้ไกลเท่าใดเอาระยะนั้นเป็นเกณฑ์)
เมื่อเสื่อได้กะโดดพื้นหมดทุกตัวแล้ว เสื่อ

ตัวที่กะโดดได้ไกลที่สุดเป็นชนะที่ ๑ และ
รองลงมาเป็นที่ ๒ และที่ ๓ ตามลำดับ

ผู้เล่นทุกคนจะต้องกะโดดข้ามในท่าต่างๆ
ที่กล่าวแล้วให้พ้นครั้งละท่าเป็นลำดับ แต่
การที่ไม่พ้นนี้ จะถูกเ็นหรือถูกผ้าที่แต่งกาย
แล้วแต่สัญญากัน

ผู้ใดข้ามไม่พ้นในท่าใด ให้ผู้นั้นเป็นห่วย
แทนทำในท่านั้นต่อไป คนที่เป็นห่วยเดิม
กลับมาเป็นเสือกะโดดต่อไป การเล่นชนิด
นี้จะถือเอา เป็นหลักเกณฑ์อันแน่นอนหาได้
ไม่ แล้วแต่ภูมิประเทศที่เล่นนั้นจะนิยมกัน

เลื้อตกถัง

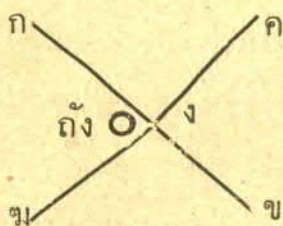
โดย

นายครอง ทินบาล

การเล่นชนิดนี้เป็นหน่วยหนึ่งของการเล่นที่
จัดเข้าในประเภทกีฬาซึ่งเคยเรียกกันว่ากีฬาใน
ร่ม แต่ถ้าวัดให้เล่นทำนองกีฬากลางแจ้งก็
จัดทำได้ เทียบหมากรุกคนซึ่งทางการได้เคยจัด
ให้มีแล้วในงานฉลองรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๗๗
ต่อไปนี้จะได้นำวิธีเล่นตามที่ได้เคยเล่นกัน
มาตามปกติ

๑. จำนวนผู้เล่น กำหนด ๒ คน มากกว่านี้เล่น
ไม่ได้ เล่นได้เหมาะทั้งชายและหญิง

๒. เครื่องเล่น หากกระดาษแข็งขนาด ๑๒ x ๑๒
นิ้ว ๑ แผ่นดีเส้นไขว้กันอย่างในรูป

แล้วเขียนวงกลมไว้ ๑ วง สมมุติว่าถึง
(หรือจะใช้ ขอลูก หรือ ถ่านไฟ เขียนที่พื้น
กระดานก็ได้) กับหาวัตถุ จะเป็นก้อนหิน
หรือจะเป็นสิ่งของอะไรก็ได้ สมมุติว่าเป็น
เสื้อสำหรับผู้เล่นคนละ ๒ ตัว แต่ต้องให้
ผิดกันเพื่อจำได้ง่าย

๓. วิธีเล่น ครั้งที่ ๑. ผู้เล่นวางตัวเสื้อลงปลาย
เส้น โดยจะเลือกเส้นหนึ่งเส้นใดก็ได้ เช่น
คนหนึ่งวางที่ปลายเส้น ก.ข. คนหนึ่งก็วาง
ที่ปลายเส้น ค.ง. ตำแหน่งที่จะเดินเสื้อมี

อยู่ ๕ ตำแหน่ง คือจุด ก.ค.ข.ฅ. และ ง.
ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะเดินก่อนก็ได้ แต่ต้อง
ผลัดกันเดินก่อนคนละกระดาน

คนที่ ๒. การเดินเสื้คือการเลื่อนเสื้
ไปตามจุด คือจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง
ซึ่งยังว่างอยู่แต่จะเดินข้ามถึงไปไม่ได้ เช่น
จากจุด ก. จะเดินข้ามไปจุด ฅ. ไม่ได้
ฉะนั้นเริ่มเดินต้องเดินเข้าจุดกลาง คือจุด ง.
แล้วคนที่ ๒ จึงเดินไปแทนที่ ผลัดกันเดิน
คนละครั้งจนกว่าจะตกลัง คือจำนนต่อการ
เดินต่อไป

คนที่ ๓. ถ้าเสื้ของฝ่ายหนึ่งอยู่ที่จุด ก.
และ ค. เสื้ของอีกฝ่ายหนึ่งอยู่ที่จุด ง.
และ ข. และการจะเดินเสื้ต่อไปเป็นคราว
ของฝ่ายอยู่ที่จุด ก. และ ค. นับว่าตกลังอย่าง
หนึ่ง กับอีกอย่างหนึ่งเสื้ของฝ่ายหนึ่งอยู่

ที่จุด ข. และ ชม. เสือของอีกฝ่ายหนึ่งอยู่
จุด ค. และ ง. และการจะเดินเสือต่อไป
เป็นคราวเดินของฝ่ายที่อยู่จุด ข. และ ชม.
นับว่าตกถึง ฝ่ายที่เดินตกถึงคือเดินเสือ
ต่อไปไม่ได้เป็นฝ่ายแพ้

๔. ข้อควรระวังในการเล่น ๑. ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด
เดินเสือไปแล้ว จะกลับเปลี่ยนใหม่ไม่ได้
๒. ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดต้องระมัดระวังอย่า
เดินเลื้อย ถ้าเดินเพลอนิดเดียวก็แพ้ชนะ
กันได้
๕. ประโยชน์ของการเล่น กล่าวโดยย่อมีดังนี้
๑. เพื่อฝึกหัดให้ผู้เล่นมีความคิดว่องไว
 ๒. เพื่อฝึกหัดให้ผู้เล่นรอบคอบปราศ
จากการเดินเลื้อย

อัมหมเข้าเล่า

โดย

หลวงประสิทธิ์นันทเวท

การเล่นอัมหมเข้าเล่า จะเป็นกีฬาสืบเนื่อง
มาแต่โบราณกาลหรืออย่างไร ข้อนั้นยังสงสัย
แต่วิธีเล่นและระเบียบต่าง ๆ เกือบเหมือนการ
เล่นวิ่งเก็บของที่เล่นกันอยู่ทุกวันนี้

เครื่องใช้ ๑. สนามเล่น ต้องการส่วนยาว
มากกว่าส่วนกว้าง ซึ่งกว้างประมาณ ๖—๑๐ เมตร
ก็พอ ยาวอย่างน้อย ๒๐ เมตร

๒. กระดาษ ดินสอ และด้ายฟอกสัก
เช็ดหนึ่ง

จำนวนผู้เล่น ๑. เด็กเล็ก ๆ อายุขนาด
๕—๑๐ ขวบ สัก ๒๐—๓๐ คน มีผ้าผูกตา
ไม่ให้แลเห็น สมมุติให้เป็นหมู

๒. เด็กโต ๔-๕ คน สมมุติเป็นเจ้าของหมู
วิธีเล่น ๑. เจ้าของหมูมีกี่คน จัดขึ้นเป็น
 รายๆ ไปรายละเอียดคน ในที่นี้สมมุติว่า ๔ ราย คือ
 ก. ข. ค. ง.

๒. เจ้าของหมูรายหนึ่งจะให้หมูตัว ใน
 ที่นี้สมมุติให้หมูรายละเอียด ๕ ตัว

๓. ลูกหมูที่จะใช้การนี้ มีกระดาดป้ายเขียน
 นามเจ้าของหมูแขวนคอทุกตัว (ติดหลังก็ได้)
 คือป้าย ก. ข. ค. ง. อย่างละ ๕ ป้าย แขวนคอหมู
 ในจำนวน ๒๐ นั้นให้ทั่วทุกตัว

๔. เจ้าของหมูพึงเข้าใจว่า หมูตัวใดมีป้าย
 ชื่อของตนแขวนคอ หมูตัวนั้นคือตนเป็นเจ้าของ

๕. ให้หมู ๒๐ ตัวนี้ไปรวมปะปนกันอยู่ปลาย
 สนามด้านหนึ่งในเขตต์จำกัด (ต่างว่าไปเที่ยวหา
 กิน) ส่วนอีกด้านหนึ่งไกลจากที่หมูอยู่ประมาณ

๒๐ เมตร ให้เจ้าของอยู่ และต่างคนมีเขตต์
จำกัดเหมือนกัน สมมุติว่าเล้าหมู

๖. พอให้สัญญาเริ่มเล่น เจ้าของหมูต่างคน
ต่างวิ่งไปอุ้มหมูของตน (ตามป้ายชื่อ) มาเข้าเล้า
ทีละตัวโดยเร็ว แล้ววิ่งกลับไปอุ้มมาอีกจนครบ
๕ ตัว

๗. ใครอุ้มมาเข้าเล้าได้ครบถ้วน ถูกต้อง
ก่อน ผู้นั้นเป็นฝ่ายชนะ

๘. หมูทั้ง ๒๐ ตัวนั้น ให้ผูกเข้าคาน ๔ แท้
ทำอาการเหมือนหมู ปะปนพลุกพล่านและส่ง
เสียงร้องอู้อืดออกไปตามภาษาหมู ทั้งนี้เพื่อให้เป็น
ความลำบากแก่เจ้าของที่จะไปคัดเลือกหมูของ
ตนแลดูขบขันยิ่งขึ้น

กติกา ๑. เจ้าของหมูรายใดไปอุ้มหมูของ
ผู้อื่นมาเข้าเล้าตน แม้เสร็จก่อนก็ชนะมิได้

๒. เมื่อเจ้าของหมูทราบว่ไปอุ้มหมูของ

ผู้นั้นเขามา อาจอุ้มกลับไปไว้ตามเดิม และ
อุ้มหมูอันเป็นของตนมาใหม่ให้ครบถ้วนก็ได้

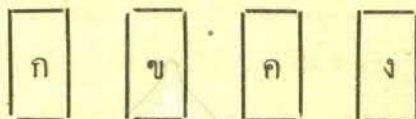
๓. เจ้าของหมูรายใด อุ้มหมูมาไม่ถึงที่ซึ่ง
สมมุติว่าเล่า จะเรียกว่าชนะมิได้ นอกจาก
จะได้จัดการเสียให้เป็นที่เรียบร้อยตามระเบียบ

๔. การ จู ดัน ลาก นุด หรือกระทำการ
ทารุณต่อหมูโดยอาการอย่างใดอย่างหนึ่ง ห้าม
ขาด

๕. การผูกตาหมู ควรให้มืดสนิท เพื่อ
ประโยชน์มิให้หมูเห็นป้ายชื่อ และร้องบอก
เจ้าของหมูว่า “ฉันเป็นหมูของเธอ” หรือช่วย
เจ้าของให้ได้รับการได้เปรียบ

สนามการเล่นอุ้มหมูเข้าเล้า

เขตต์เล้าหมู

เขตต์ที่หมูรวมกันอยู่

กำหนดวันและเวลา
การเล่นตามประเพณี

วันอังคารที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๘

เวลา ๑๕.๐๐ น. แข่งขันตากร้อ เตะลอด
บ่วง เตะทอน และเตะข้ามเน็ต (ทำนอง
แบดมินตัน)

วันพุธที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๘

เวลา ๑๐.๐๐ น. แสดงการเล่นกีฬาพื้นเมือง
ของอำเภอต่าง ๆ ครั้งที่ ๑

อำเภอพระนคร	แสดง ขี่ม้าส่งเมือง
อำเภอดุสิต	,, ไม้หึ่ง
อำเภอบ่อมปราบศัตรูพ่าย	,, มวยทะเล
อำเภอสัมพันธวงศ์	,, เสือข้ามห้วย
อำเภอบางรัก	,, แะด้งรู
อำเภอบ้านทวาย	,, โมรา, ช้างชัย

อำเภอปทุมวัน	แสดง	ดีจับ
อำเภอบางซ้อ	,,	เสือกินวัว
อำเภอบางเขน	,,	กาปักไข่
อำเภอมั่นบุรี	,,	มอญซ่อนผ้า
อำเภอลาดกระบัง	,,	ลิงชิงหลัก
อำเภอหนองจอก	,,	ปิดตาตีหลัก
อำเภอบางกะปิ	,,	อุ้มหมูเข้าเล้า
อำเภอพระโขนง	,,	ต้องเต
อำเภอนางเลิ้ง	,,	เตย
อำเภอคลองสาน	,,	ขี้ม้าชิงเมือง
อำเภอบางกอกใหญ่	,,	สะบ้ารำ
อำเภอบางกอกน้อย	,,	ไม้หึ่ง
อำเภอบางยี่เรือ	,,	สะบ้าทอย
อำเภอบางพลัด	,,	ช่วงชัยรำ
อำเภอบางขุนเทียน	,,	มอญซ่อนผ้า
อำเภอภาษีเจริญ	,,	สะบ้ารำ

อำเภอราชบุรีบูรณะ แสดง มวยทะเล

อำเภอบุคโล ,, ตีปาบ

อำเภอตลิ่งชัน ,, โมรา

เวลา ๑๕.๐๐ น. แข่งขันตากร้อ เตะลอดบ่วง
เตะทน และเตะข้ามเน็ต (ทำนองแบด
มินตัน)

เวลา ๑๖.๐๐ น. ประกวดว่าวภาพ

เวลา ๑๗.๐๐ น. แสดงการเล่นกีฬาพื้นเมือง
ของอำเภอต่างๆ ครั้งที่ ๒

เวลา ๑๘.๐๐ น. แข่งขันหมากรุกคน

เวลา ๒๐.๐๐ น. แสดงการเล่นกีฬาพื้นเมือง
ของอำเภอบางอำเภอ ครั้งที่ ๓

นายยิ้ม ศรีหงส์ ผู้พิมพ์โฆษณา

โรงพิมพ์ศรีหงส์ มุมถนนอนุสาวรีย์ พ.ศ. ๒๔๗๘

